

ข้อจำกัดในเขตอำนาจของรัฐชายฝั่ง เหนือหน่วยกำลังติดอาวุธป้องกัน โจรสลัดบนเรือที่ชักธงต่างชาติ

มัธยะ ยุวมิตร*

สุพรรณิ สวนอินทร์**

ยุทธนา สมสอน***

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นโจรสลัดที่เกิดขึ้นกับเรือสินค้าในพื้นที่เสี่ยงภัยบางแห่งมีแนวโน้มที่ปรากฏมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่องค์การทางทะเลระหว่างประเทศก็พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยมีการออกแนวทางการปฏิบัติในการป้องกันตนเองที่ดี ซึ่งประกอบด้วยมาตรการในรูปแบบต่าง ๆ อย่างไรก็ดี หนึ่งในมาตรการที่นับว่ามีประสิทธิภาพอย่างยิ่งต่อการป้องกันโจรสลัดสำหรับผู้ประกอบการทางเรือก็คือการใช้หน่วยกำลังติดอาวุธป้องกันโจรสลัด (armed guards) บนเรือ แต่ในขณะเดียวกันการมี armed guards บนเรือนั้นก็ย่อมมีความเป็นไปได้ที่จะก่อให้เกิดความผิดทางอาญาอันเกิดขึ้นจากการกระทำของ armed guards และการกระทำ ความผิดเหล่านั้นมักจะนำมาสู่ประเด็นในทางกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเขตอำนาจของรัฐชายฝั่งเหนือเขตทางทะเลต่าง ๆ

* น.บ. (ธรรมศาสตร์), น.ม. (กฎหมายการค้าระหว่างประเทศ) (ธรรมศาสตร์), อาจารย์ประจำคณะโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** น.บ. (ธรรมศาสตร์), น.ม. (กฎหมายการค้าระหว่างประเทศ) (ธรรมศาสตร์), อาจารย์ประจำคณะโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยบูรพา

*** วศ.บ. (ไฟฟ้า) (โรงเรียนนายเรือ), กรรมการบริษัท ไครอน จำกัด, อาจารย์พิเศษคณะโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ในส่วนของประเทศไทย กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเขตอำนาจทางอาญาเหนือการกระทำ ความผิดที่เกิดขึ้นในทะเลนั้นมีอยู่จำนวนหนึ่ง แต่บทบัญญัติเหล่านั้นล้วนแต่มีข้อจำกัดในบริบทของ armed guards บนเรือที่ชักธงต่างชาติด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้น บทความฉบับนี้จึงมุ่งให้ข้อเสนอแนะ ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากข้อจำกัดดังกล่าว ทั้งในรูปแบบของการใช้ช่องทางอื่น ๆ ตามที่กฎหมาย ได้กำหนดไว้และในรูปแบบของการนำเสนอความสำคัญของปัญหาเพื่อเสริมสร้างเขตอำนาจแห่งรัฐ ที่กว้างขวางยิ่งขึ้นภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ

Abstract

Nowadays the problem of pirate attacks on cargo ships in certain high risk areas tends to increase considerably. In the meantime, the International Maritime Organization (IMO) is attempting to solve this problem and issues publication suggesting practices which include many methods of self-protection against piracy. Even though hiring armed guards on board is one of the effective measures for ship operators, this solution leads inevitably to the complexity of the jurisdiction of the coastal state over offences committed in different areas of maritime zones.

In regards to Thailand, there are a number of legislations concerning jurisdiction over crimes committed at sea. Such jurisdiction is considered restricted in respect to the armed guards' actions on board the vessels flying foreign flags. In this paper, the problems originated from such restrictions are aimed to be resolved both in the manner of applying other legal methods and by mean of introducing this matter to the international forums in order to expand the state jurisdiction under the mutual cooperation.

1. ความเบื้องต้น

เมื่อกล่าวถึงการก่ออาชญากรรมในมหาสมุทรนั้น การกระทำอันเป็นโจรสลัดเป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่งที่มีมาเป็นระยะเวลานานแล้ว โดยจากอดีตจนถึงปัจจุบันรูปแบบของการกระทำอันเป็นโจรสลัดได้มีการปรับเปลี่ยนและมีความหลากหลายมากขึ้นเรื่อย ๆ สิ่งที่เกี่ยวข้องเรืออาจดำเนินการเพื่อการป้องกันมิให้ลูกเรือ ทรัพย์สินและสินค้าของตนต้องตกอยู่ในอันตรายในลักษณะเช่นนี้ได้คือ การดำเนินมาตรการต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่น การวางรั้วลวดหนามรอบตัวเรือให้ขึ้นได้ยากมาก การทำสิ่งกีดขวางขึ้นทางเดินบริเวณบันได การติดแผ่นเหล็กแทนกระจกเพื่อป้องกันกระสุน การติดลูกกรงเพิ่มตามประตูทางเข้า เป็นต้น อย่างไรก็ตาม นอกจากวิธีการต่าง ๆ ดังที่ได้ยกตัวอย่างมาข้างต้น การใช้หน่วยกำลังติดอาวุธป้องกันโจรสลัด (ซึ่งต่อไปในบทความนี้จะเรียกว่า “armed guards”) บนเรือก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งของการป้องกันโจรสลัดที่มีประสิทธิภาพแต่ด้วยเหตุที่มาตรการดังกล่าวเป็นมาตรการเชิงรับที่มีการใช้ความรุนแรง การใช้มาตรการดังกล่าวจึงย่อมถือว่าเป็นมาตรการขั้นสุดท้ายที่ไม่มีทางเลือกอื่นแล้วเท่านั้น

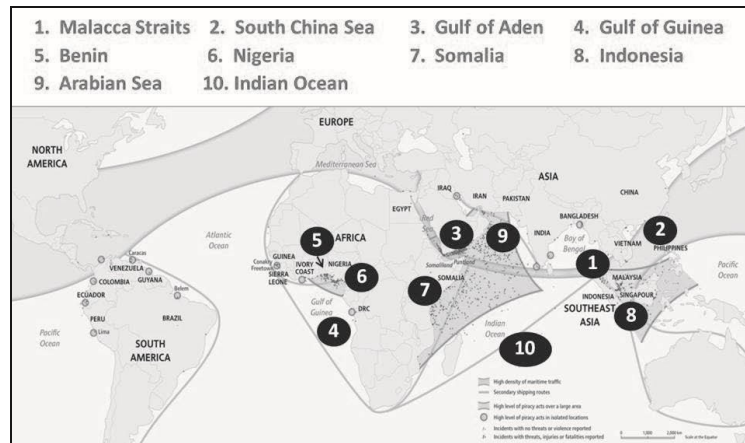
อย่างไรก็ดี เนื่องด้วยบทความฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายในการนำเสนอข้อพิจารณาบางประการเกี่ยวกับเขตอำนาจของรัฐชายฝั่งเหนือหน่วยกำลังติดอาวุธป้องกันโจรสลัด (armed guards) บนเรือที่ชักธงต่างชาติ มากกว่าที่จะกล่าวถึงอำนาจของรัฐในการจับกุมผู้กระทำความผิดในฐานที่เป็นการกระทำอันเป็นโจรสลัด ทั้งนี้ เนื่องจากว่าในระหว่างการปฏิบัติการของ armed guards เพื่อการป้องกันภัยจากการกระทำอันเป็นโจรสลัดนั้นก็ย่อมมีโอกาสเกิดการกระทำความผิดหรือข้อผิดพลาดในลักษณะใด ๆ อันนำมาซึ่งความเสียหายต่อชีวิตและร่างกายของบุคคลอื่น ๆ ได้ด้วยเช่นเดียวกัน ดังกรณีตัวอย่างที่เคยเกิดขึ้น เช่น กรณีของเรือ MV Enrica Lexie (พ.ศ. 2555) ซึ่งได้มีการใช้บริการหน่วยกำลังติดอาวุธบนเรือ (Vessel Protection Detachment: VPD) จำนวน 2 นาย (ชาวอิตาลี) ปรากฏว่าหน่วยกำลังติดอาวุธดังกล่าวได้ใช้อาวุธต่อเรือประมงอินเดีย FV St. Antony ในระยะ 20 ไมล์จากฝั่งในเขตต่อเนื่องของอินเดียเนื่องจากเข้าใจผิดว่าเป็นโจรสลัด เป็นเหตุให้ชาวประมงอินเดียเสียชีวิตเป็นจำนวน 2 คน จากเหตุการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลให้เกิดการกล่าวอ้างเขตอำนาจทางอาณาเหนืออาณาเขตทางทะเลเพื่อการจับกุมและสอบสวนการกระทำความผิดและมีการโต้แย้งอำนาจกันระหว่างรัฐเจ้าของธงประจำเรือกับรัฐชายฝั่งจนนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศในที่สุด¹

เพราะฉะนั้น ก่อนที่จะเข้าสู่ประเด็นทางกฎหมายว่าด้วยเขตอำนาจของรัฐชายฝั่งเหนือการกระทำความผิดของ armed guards ที่เกิดขึ้นในทะเล คณะผู้เขียนจึงเห็นควรนำเสนอภาพรวมที่เกี่ยวข้องกับโจรสลัดเสียก่อน โดยในส่วนของความเบื้องต้นนี้จะเป็นการกล่าวถึงพื้นที่เสี่ยงภัยโจรสลัดและอัตราการเกิดการกระทำอันเป็นโจรสลัด รูปแบบการปฏิบัติการของโจรสลัด ต้นทุนที่เพิ่มสูงขึ้นจากภัยโจรสลัด และมาตรการเพื่อการป้องกันภัยจากโจรสลัด ตามลำดับโดยมีรายละเอียดดังนี้

¹ ดุลยวัฒน์ เชวณดี, “หน่วยกำลังติดอาวุธป้องกันโจรสลัด (Armed Guard on Board): ทางเลือกบนความท้าทาย,” *นาวิกศาสตร์*, 98:9, (กรุงเทพฯ: ราชนาวีกสภา, 2558) น. 54.

1.1 พื้นที่เสี่ยงภัยโจรสลัดและอัตราการเกิดการกระทำอันเป็นโจรสลัด

ภาพที่ 1 พื้นที่เสี่ยงภัยโจรสลัดในปัจจุบัน²

ปัจจุบันสภาวะการเกิดเหตุโจรสลัดนั้นพบว่ามีอยู่ในบริเวณพื้นที่ต่าง ๆ ของโลก แต่พื้นที่ที่เกิดขึ้นบ่อยที่สุดคือบริเวณมหาสมุทรอินเดีย (Indian Ocean) ชายฝั่งโซมาเลีย (Coast of Somalia) อ่าวเอเดน (Gulf of Aden) และช่องแคบมะละกา (Malacca Strait) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ของช่องแคบมะละกาซึ่งเป็นจุดยุทธศาสตร์แห่งหนึ่งที่ยอมรับใช้เป็นเส้นทางการขนส่งทางทะเลที่สำคัญของโลกและมีความเสี่ยงต่อการคุกคามจากโจรสลัดและการปล้นสะดมด้วยอาวุธในระดับที่สูง³

ตารางที่ 1 สถิติการเกิดการกระทำอันเป็นโจรสลัดในบางพื้นที่เสี่ยงภัยโจรสลัดระหว่างปี ค.ศ. 2010-2014

ปี ค.ศ.	อ่าวเอเดน (ครั้ง)	ช่องแคบมะละกาและทะเลจีนใต้ (ครั้ง)
2010	53	70
2011	37	80
2012	13	104
2013	6	128
2014	4	141

²Source of the original picture: Courtesy UNOSAT Global Report on Maritime Piracy, published by United Nations Institute for Training and Research (UNITAR), available at www.unitar.org/unosat/piracy, retrieved 14th June 2016.

³Alan E. Branch and Michael Roberts, *Branch's Elements of Shipping*, 9th Edition, (London and New York: Routledge, 2014), p. 216.

จากสถิติในอดีตที่ผ่านมาตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ. 2010 - 2014⁴ พบว่าการกระทำอันเป็นโจรสลัดในบริเวณอ่าวเอเดนมีปริมาณลดน้อยลงอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่บริเวณช่องแคบมะละกาและทะเลจีนใต้ก็ยังคงมีปัญหาด้านความมั่นคงทางทะเลที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ภายหลังวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พ.ศ. 2540⁵ เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องมาจากว่าในพื้นที่ของบริเวณช่องแคบมะละกาและทะเลจีนใต้มีลักษณะเป็นเกาะแก่งและมีชายฝั่งเว้าแหว่งที่เป็นป่าจำนวนมาก ดังนั้น เมื่อมีเรือสินค้าผ่านเข้าไปในบริเวณดังกล่าวโจรสลัดซึ่งซ่อนตัวอยู่จะปรากฏตัวออกมาจากชายฝั่งของประเทศมาเลเซียหรืออินโดนีเซียเพื่อทำการปล้นสะดมและเมื่อเสร็จสิ้นก็จะหลบเข้าฝั่งโดยอาศัยเกาะแก่งต่าง ๆ เป็นเครื่องช่วยในการหลบหนีและป้องกันการติดตามจากเจ้าหน้าที่ทำให้ยากต่อการควบคุมดูแล⁶ รวมไปถึงปัญหาในทางการเมืองระหว่างประเทศอันเนื่องมาจากการมีพื้นที่ที่ทับซ้อนกันในทะเลจีนใต้ โดยเฉพาะบริเวณหมู่เกาะสปรตลีย์ (Spratlys) จึงส่งผลให้ความร่วมมือเพื่อการแก้ไขปัญหาโจรสลัดในภูมิภาคนั้นเกิดขึ้นได้ยากเพราะการลงนามในข้อตกลงเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศใด ๆ นั้นอาจยังไปสู่การละเมิดอำนาจอธิปไตยทางทะเลของรัฐใดรัฐหนึ่งได้⁷ ด้วยเหตุนี้การกระทำอันเป็นโจรสลัดในบริเวณนี้จึงเกิดขึ้นในอัตราที่สูง ในขณะที่บริเวณอ่าวเอเดนนั้นมีอัตราส่วนของการเกิดการกระทำอันเป็นโจรสลัดที่ลดน้อยลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากการลาดตระเวนในพื้นที่ภายใต้ความร่วมมือระหว่างกองทัพเรือนานาชาติ (Combined Maritime Force: CMF) ร่วมกับการใช้แนวทางการปฏิบัติในการป้องกันตนเองที่ดี (Best Management Practices: BMP) และการใช้หน่วยกำลังติดอาวุธป้องกันโจรสลัด (Armed Guard on Board)⁸

1.2 รูปแบบการปฏิบัติการของโจรสลัด

จากประสบการณ์ของผู้เขียนในฐานะที่เป็นอดีตกัปตันเรือ⁹ โจรสลัดมีหลายระดับ เช่น โจรสลัดในประเภทที่เรียกกันในภาษาชาวเรือว่า “โจรกระจอก” หรือ “แมวหน้า” การกระทำของโจรสลัดประเภทนี้คือ ในเวลาที่เรือทั้งสมออยู่โจรสลัดประเภทนี้จะหาเรือลำเล็ก ๆ บ้างก็พายเรือด้วยตนเอง บ้างก็ใช้เรือที่ติดเครื่องยนต์ เข้ามาทางท้ายเรือแล้วปีนขึ้นมานบนเรือเพื่อขโมยของมีเหตุการณ์ครั้งหนึ่งที่เรือทั้งสมอจอดอยู่ใกล้ชายฝั่งของประเทศอินเดียเพื่อรอการขนถ่ายสินค้า

⁴ICC International Maritime Bureau, Piracy and Armed Robbery against Ships Report for the Period 1 January – 31 December 2014, p. 5. อ้างถึงใน ดุลยวัฒน์ เชาวนดี, *อ่าวแล้วเชิงอรรถที่ 1*, น. 42-43.

⁵พรณชญา ศิริวรรณบุศย์, โจรสลัดในทะเลจีนใต้ และความท้าทายในการร่วมมือด้านความมั่นคงของอาเซียน, เผยแพร่เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2556, แหล่งข้อมูลจาก http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1366951992, สืบค้น ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2559.

⁶พรเทพ จันทนิม, *ความมั่นคงอาเซียน*, (กรุงเทพฯ: เอ.เอส. เทคโนโลยีการพิมพ์, 2557), น. 204.

⁷พรณชญา ศิริวรรณบุศย์, *อ่าวแล้วเชิงอรรถที่ 5*.

⁸ดุษฎีวัฒน์ เชาวนดี, *อ่าวแล้วเชิงอรรถที่ 1*, น. 42.

⁹ผู้เขียนในที่นี้หมายถึง เรือโท ยุทธนา สมสอน

เป็นเวลา 2 วัน ก็ปรากฏว่ามีโจรสลัดประเภทหนึ่งที่แอบปีนขึ้นมาบนเรือแล้วขโมยเชือกผูกเรือไปทั้งหมด ส่งผลให้เมื่อถึงเวลาที่ทางท่าเรือแจ้งให้นำเรือเข้าเทียบท่าก็ปรากฏว่าไม่มีเชือกที่จะใช้สำหรับผูกเรือ จึงไม่สามารถนำเรือเข้าไปเทียบท่าเรือได้ ผลที่ตามมาคือเรื่อนั้นจำเป็นต้องรอคอยต่อไปอีก 3 วัน เพื่อสั่งซื้อเชือกชุดใหม่มาใช้ ในการนี้เจ้าของเรือได้เจรจาและตกลงกับผู้เช่าเรือว่า ผู้เช่าเรือจะต้องจ่ายค่าเชือกผูกเรือที่เจ้าของเรือต้องซื้อใหม่ทั้งหมดจำนวน 8 เส้นในราคาเส้นละประมาณ 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือในบางกรณีก็มีการปล้นเงินสดหรือทรัพย์สินมีค่าบนเรือ ดังเช่นกรณีของเรือบรรทุกน้ำมันลำหนึ่งซึ่งเดินเรืออยู่ในช่องแคบมะละกาได้ถูกโจรสลัดบุกเข้าปล้นลูกเรือ ซึ่งโดยปกติแล้วบนเรือเดินทะเลทุกลำนั้นจะมีตู้นิรภัยที่มีไว้เพื่อเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินมีค่า ในกรณีนี้โจรสลัดที่บุกขึ้นมาบนเรือได้ทำการปล้นเอาเงินสดและทรัพย์สินมีค่าไปจากเรือทั้งหมด

เป้าหมายของโจรสลัดที่ต้องการมากที่สุดคือเงินเรียกค่าไถ่ โดยปกติเมื่อมีการยึดเรือบรรทุกสินค้าไว้ได้ สิ่งที่โจรสลัดและเจ้าของเรือต้องดำเนินการต่อไปคือขั้นตอนของการติดต่อสื่อสารโดยผ่านตัวแทนของโจรสลัดและเจ้าของเรือเพื่อเจรจาและตกลงเรื่องค่าไถ่ โดยจะให้เจ้าของเรือทำการโอนเงินค่าไถ่ไปยังบัญชีที่ตกลงกันไว้ในต่างประเทศ แต่ทั้งนี้จำนวนเงินและวิธีการจ่ายเงินของเจ้าของเรืออาจจะต้องให้ผู้รับประกันภัยหรือ P&I Club เข้ามาร่วมรับรู้หรือเจรจาด้วย เพราะอาจมีประเด็นปัญหาการอ้างตัวเป็นโจรสลัดของกลุ่มคนบางกลุ่มเพื่อเรียกค่าไถ่ไปโดยที่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับโจรสลัดเลย ทำให้เมื่อเจ้าของเรือจ่ายเงินค่าไถ่ไปแล้วเรือที่ถูกยึดไว้ก็ยังคงไม่ได้รับอิสรภาพและเจ้าของเรือต้องชำระเงินค่าไถ่ซ้ำอีกรอบหนึ่ง

อย่างไรก็ดี รูปแบบการปฏิบัติการของโจรสลัดในอ่าวเอเดนและชายฝั่งโซมาเลียนั้นมักจะนิยมใช้เรือใหญ่ชนิดหนึ่ง เรียกว่า “Dhow” ซึ่งโดยทั่วไปมักจะใช้เรือประมงท้องถิ่น และก็จะมีการนำเรือเล็กลากท้ายไปด้วย โดยเรือเล็กนั้นเรียกว่า “Skiffs” มักจะใช้เรือไฟเบอร์ที่มีเครื่องยนต์ติดท้าย (Outboard) ขนาดประมาณ 60 แรงม้า จำนวน 1-2 เครื่องยนต์ สามารถทำความเร็วได้ประมาณ 25 นอต¹⁰ เมื่อโจรสลัดนั้นพบเรือสินค้าที่เป็นเป้าหมายในพื้นที่ขณะปลอดเรือคุ้มกันแล้วก็จะปล่อยเรือเล็กจำนวนหนึ่งให้ออกปฏิบัติการโจมตีเป็นกลุ่ม¹¹ โดยกลุ่มเรือโจมตีสั้นโดยทั่วไปจะประกอบด้วยโจรสลัดประมาณ 5-8 คน ใช้อาวุธปืนเล็กยาวและเครื่องยิงลูกระเบิด ทั้งนี้ ในอดีตนั้นพื้นที่ปฏิบัติการของโจรสลัดจะห่างออกไปจากฝั่งโมโกลมามากนัก แต่ในปัจจุบันนี้การดำเนินการดังกล่าวจะห่างออกมาจากฝั่งมากยิ่งขึ้นโดยมีระยะห่างจากฝั่งไกลถึง 400-500 ไมล์ทะเล ดังนั้น UN จึงได้มีการประกาศพื้นที่เสี่ยงภัยโจรสลัด (High Risk Area) ที่ค่อนข้างกว้างมากขึ้นด้วย

¹⁰ ดุลยวัฒน์ เชาวนดี, *อ่าวแล้วเชิงอรรถที่ 1*, น. 45.

¹¹ Salama Fikira, “Armed Ship Protection,” available at <http://www.salamafikira.com/maritime/armed-ship-vessel-protection>, retrieved 27th May 2016.

ภาพที่ 2 ลักษณะของเรือที่โจรสลัดนิยมใช้ในการออกปฏิบัติการ¹²

1.3 ต้นทุนที่เพิ่มสูงขึ้นจากภัยโจรสลัด

การกระทำอันเป็นโจรสลัดที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่าง ๆ ดังที่ได้ยกขึ้นกล่าวถึงข้างต้นนั้นย่อมมีส่วนสำคัญต่อการส่งผลให้อัตราค่าเบี้ยประกันภัยตามสัญญาประกันภัยทางทะเล (Insurance Premium) นั้นเพิ่มสูงขึ้น¹³ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของการซื้อกรมธรรม์ประกันภัยสินค้า Institute Cargo Clause (A) ซึ่งเป็นกรมธรรม์ที่คุ้มครองภัยทุกชนิดรวมถึงภัยที่เกิดขึ้นจากโจรสลัด (Piracy Risk) ด้วย¹⁴ หรือในกรณีที่เจ้าของเรือนั้นเป็นสมาชิกของ P&I Club ก็จะมีการคิดค่าธรรมเนียม (Call) ที่เพิ่มสูงขึ้นถ้าหากว่าเรือของสมาชิคนั้นจะต้องมีการบรรทุกสินค้าผ่านหรือเข้าไปในเขตพื้นที่โจรสลัด อย่างไรก็ตาม ถ้าหากว่าเจ้าของเรือที่ต้องการขนส่งสินค้าผ่านบริเวณพื้นที่เสี่ยงภัยดังกล่าวได้ทำสัญญาว่าจ้างบริษัทรักษาความปลอดภัยทางทะเลพลเรือน (Private Maritime Security Companies: PMSCs) ที่จัดตั้งขึ้นโดยถูกต้องตามกฎหมายให้เข้าร่วมในการเดินทางในการขนส่งนั้นด้วย บริษัทผู้รับประกันภัยและ P&I Club ก็มักจะคิดค่าเบี้ยประกันภัยหรือค่าธรรมเนียมเพื่อการคุ้มครองภัยดังกล่าวในอัตราที่ต่ำลงเป็นพิเศษ¹⁵ ในทางตรงกันข้าม ถ้าหาก

¹²Source of the picture: International Maritime Organization (IMO), Piracy and Armed Robbery against Ships in Waters off the Coast of Somalia: Best Management Practices for Protection against Somalia Based Piracy, MSC.1/Circ.1339, 14 September 2011, p. 9.

¹³ดูลยวัฒน์ เชาวนดี, *อ่าวแล้วเชิงอรรถที่ 1*, น. 43.

¹⁴ข้อยกเว้นความคุ้มครองของกรมธรรม์ประกันภัยทางทะเล (Institute Cargo Clause (A): ICC (A)) นั้น จะมีการกำหนดเอาไว้ในข้อ 6.2 ว่า “Capture, seizure, arrest, restraint or detainment (piracy excepted), and the consequences thereof or any attempt thereat” ซึ่งจากข้อความข้างต้นจะเห็นว่า “การกระทำอันเป็นโจรสลัด” (piracy) จะถูกยกเว้น ไม่จัดว่าเป็นส่วนหนึ่งของข้อยกเว้นความคุ้มครองที่อยู่ในกลุ่มของภัยสงคราม (war perils) จึงมีข้อความในข้อ 6.2 ของ ICC (A) ว่า “(piracy excepted)” ซึ่งแปลว่า “(ยกเว้นการกระทำอันเป็นโจรสลัด)” ทำให้การกระทำอันเป็นโจรสลัดนั้นถือเป็นภัยที่ได้รับความคุ้มครองตาม ICC (A). ประมวล จันทรชีวะ, *การประกันภัยทางทะเล (Marine Insurance)*, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555), น. 117.

¹⁵ทั้งนี้ เนื่องจากการกำหนดอัตราเบี้ยประกันภัยนั้น ผู้รับประกันภัยจะคำนวณตามอัตราเสี่ยงของการประกันภัยนั้น ๆ เพราะฉะนั้น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่สัญญาทั้งสองฝ่าย อัตราเบี้ยประกันภัยจึงขึ้นอยู่กับความเสี่ยง

ผู้เอาประกันภัยนั้นไม่สามารถแสดงได้ว่า armed guards ที่ตนเองว่าจ้างมานั้นเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมายแห่งรัฐเจ้าของธงประจำเรือ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลที่ว่ารัฐเจ้าของธงนั้นยังไม่มีกฎหมายรองรับเกี่ยวกับมาตรฐานผู้ประกอบการวิชาชีพ armed guards หรือด้วยเหตุแห่งความคลุมเครือของกฎหมายในลักษณะอื่นใด ผู้รับประกันภัยรวมถึง P&I Club อาจไม่คุ้มครองความเสียหายใด ๆ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจาก armed guards บนเรือนั้น ยิ่งไปกว่านั้น หากผู้เอาประกันภัยเลือกที่จะขอเอาประกันภัยเพิ่มเติมเพื่อให้คุ้มครองภัยในลักษณะดังกล่าว ผู้รับประกันภัยและ P&I Club ที่เป็นผู้สัญญาขึ้นก็อาจเรียกเบี้ยประกันภัยหรือค่าธรรมเนียมในอัตราที่สูงขึ้น ทั้ง ๆ ที่การว่าจ้าง PMSC โดยปราศจากฐานทางกฎหมายของรัฐเจ้าของธงประจำเรือนั้นจะไม่ใช้ความผิดของผู้เอาประกันภัยก็ตาม¹⁶

นอกจากนี้ ต้นทุนที่เพิ่มสูงขึ้นอีกประการหนึ่งคือบรรดาค่าใช้จ่ายที่ต้องลงทุนไปเพื่อการป้องกันโจรสลัด เช่น การฝึกอบรมลูกเรือ รวมถึงการติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันต่าง ๆ บนเรือ เช่น การติดตั้งรั้วลวดหนามรอบตัวเรือ หัวฉีดพ่นน้ำหรือโฟม ระบบพ่นควัน ระบบเสียงและแสงสว่าง ระบบลูกตุ้มเหวี่ยงและไฟพลู อย่างไรก็ตาม จากประสบการณ์ของผู้เขียนในฐานะอดีตนักปัดน้ำเรือ¹⁷ การติดตั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้นแม้ว่าจะก่อให้เกิดความยากลำบากแก่โจรสลัดในการขึ้นมามากขึ้น แต่ก็มักจะไม่สามารถขัดขวางการบุกรุกของกลุ่มโจรสลัดได้เท่าที่ควร เนื่องจากว่าโจรสลัดนั้นจะแสวงหาทุกวิถีทางเพื่อที่จะขึ้นมามากขึ้นให้ได้ และเรือที่มีความเสี่ยงภัยมากเป็นพิเศษนั้นมักจะเป็นเรือที่มีระยะพื้นน้ำ (Freeboard) ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ เช่น เรือบรรทุกน้ำมัน เป็นต้น เพราะโดยโครงสร้างของเรือแล้วโจรสลัดจะสามารถปีนขึ้นสู่ปากระวางได้อย่างไม่ยากลำบากมากนัก¹⁸ เว้นเสียแต่ว่าเรือดังกล่าวนั้นจะเดินเรืออยู่ในพื้นที่ลาดตระเวนของเรือรบ (Convoy) ซึ่งเป็นกองกำลังนานาชาติที่คอยคุ้มกันเมื่อเดินเรือผ่านพื้นที่เสี่ยงภัยโจรสลัด

1.4 มาตรการเพื่อการป้องกันภัยจากโจรสลัด

องค์การทางทะเลระหว่างประเทศ (International Maritime Organization: IMO) ได้ออกแนวทางการปฏิบัติในการป้องกันตนเองที่ดี (Best Management Practices: BMP)

ถ้าผู้เอาประกันได้เตรียมการป้องกันความเสียหายในทรัพย์สินของตนไว้ก็ย่อมจะได้รับการลดค่าเบี้ยประกันภัยเป็นพิเศษ. ปณณธร ไชยบุญเรือง และคณะ, คู่มือการทำธุรกิจนำเข้า-ส่งออก แบบมืออาชีพ (ฉบับสมบูรณ์), (กรุงเทพฯ: ปัญญาชน, 2556), น. 431.

¹⁶ ภัทราวรรณ สุขโรตม์วัตร, ปัญหากฎหมายว่าด้วยการใช้ชุดรับจ้างรักษาความปลอดภัยติดอาวุธบนเรือไทยเพื่อคุ้มครองภัยจากโจรสลัด, วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขากฎหมายการค้าระหว่างประเทศ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557, น. 205.

¹⁷ ผู้เขียนในที่นี้หมายถึง เรือโท ยุทธนา สมสอน

¹⁸ วิธีการขึ้นเรือจะใช้บันไดลู่มีเนียมที่มีด้านหัวเป็นเหล็กใช้สำหรับเกี่ยว เมื่อขึ้นมาได้แล้วจะใช้วิธีการยิงข่มขู่มาที่สะพานเดินเรือและคุ้มกันให้พรรคพวกปีนขึ้นเรือตามมา. ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.), คำแนะนำสำหรับเรือไทยที่เข้าเขตโซมาเลีย, น. 18, เผยแพร่เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2554, แหล่งข้อมูลจาก <https://issuu.com/deckthai/docs/>, สืบค้นเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2559.

ซึ่งประกอบด้วยมาตรการในการป้องกันตนเองของเรือสินค้าในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้ความเร็วสูง การเพิ่มยามตรวจการณ์ การติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานความมั่นคงทางทะเลในพื้นที่ การเสริมอุปกรณ์ป้องกันสะพานเดินเรือและข้างกราบเรือ การใช้ลวดใบมีด (Razor Wire) หรือลวดไฟฟ้า บริเวณกราบเรือ การติดตั้งปืนฉีดน้ำ (Water Canon) การติดตั้งกล้องวงจรปิด (CCTV) การใช้ไฟส่องสว่างและหุ่นลวง (Dummy) การใช้ห้องนิรภัย (Citadel) เป็นต้น¹⁹ ทั้งนี้ ถ้าหากว่านายเรือที่เดินเรือสินค้าได้ปฏิบัติตามมาตรการที่ได้กำหนดไว้ใน BMP แล้วแต่ยังคงมีเหตุการณ์แห่งความเสียหายจากโจรสลัดอยู่ ในการนี้เจ้าของเรือหรือนายเรือนั้นย่อมสามารถขอใช้ armed guards ได้ แต่การใช้ armed guards นั้นไม่ว่าจะสามารถใช้ได้ในทุกกรณีเนื่องจากว่า IMO นั้นได้มีข้อจำกัดเกี่ยวกับการใช้ armed guards ซึ่งกำหนดให้ใช้ได้ในฐานะที่เป็นอีกชั้นหนึ่งของการป้องกันที่สูงขึ้น (additional layer of protection) เท่านั้น ไม่ใช่ให้เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะเลือกแทนการใช้ BMP (not as an alternative to BMP)²⁰

แนวทางการปฏิบัติในการป้องกันตนเองที่ดี หรือ BMP นั้นปัจจุบันได้มีการปรับปรุงแก้ไขเป็นฉบับที่ 4 เรียกว่า “Best Management Practices for Protection against Somalia Based Piracy” หรือ “BMP 4”²¹ ซึ่งในบางประเทศที่มีน่านน้ำที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยโจรสลัดได้มีการนำเอามาตรการใน BMP 4 มาเป็นข้อกำหนดสำหรับเรือที่เดินเรือผ่านน่านน้ำของตน เช่น ในปัจจุบันอ่าวเอเดนได้มีการกำหนดให้นายเรือของเรือทุกลำจะต้องพยายามใช้ความเร็วสูงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และเพิ่มยามตรวจการณ์ให้มากขึ้นในระหว่างที่เดินเรือผ่านน่านน้ำดังกล่าว อย่างไรก็ตาม มาตรการที่ถือว่าเป็น “ยาแรง” รูปแบบหนึ่งที่ได้ผลมากที่สุดคือการให้หน่วยกำลังติดอาวุธป้องกันโจรสลัดที่เรียกว่า “Privately Contracted Armed Security Personnel” (PCASP) หรือตามที่เรียกในบทความนี้ว่า “armed guards” ซึ่งรูปแบบของการให้บริการของบริษัทผู้รับจ้างรักษาความปลอดภัย (security providers) นั้นย่อมขึ้นอยู่กับอุปสงค์หรือความต้องการของตลาด แต่สำหรับบริษัทผู้รับจ้างรักษาความปลอดภัยที่มีคุณภาพนั้นมักจะมีข้อเสนอรูปแบบการให้บริการใน 2 ลักษณะ ได้แก่ รูปแบบที่หนึ่ง คือการจัดกลุ่มบุคคลติดอาวุธปืนอาท้าว (AK-47s) ขึ้นไปประจำการบนเรือของผู้ว่าจ้างตลอดระยะทางที่เดินเรือในพื้นที่เสี่ยงภัยโจรสลัดเป็นจำนวน 6-8 คน รูปแบบที่สอง คือการจัดเรือคุ้มกันลำหนึ่งที่มีกลุ่มบุคคลติดอาวุธปืนอาท้าวจำนวน 8-10 คนเพื่อประกบและเดินเรือไปด้วยกันกับเรือที่ผู้ว่าจ้างตลอดระยะทางที่เรื่อนั้นเดินทางอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยโจรสลัด ทั้งนี้ ในการ

¹⁹ ดุลยวัฒน์ เชาวนดี, *อ่าวแล้วเชิงอรรถที่ 1*, น. 46.

²⁰ Chris Trelawny, “Armed Personnel Onboard Vessels – IMO Perspective,” slide no. 14/37, available at <http://www.clingendael.nl/sites/default/files/Presentation%20-%20Chris%20Trelawny,%20IMO.pdf>, retrieved 27th May 2016.

²¹ See MSC. 1/Circ. 1339 (14 September 2011) on Piracy and Armed Robbery against Ships in Waters off the Coast of Somalia, available at www.imo.org/en/MediaCentre/HotTopics/piracy/Documents/1339.pdf, retrieved 27th May 2016. See also MSC. 1/Circ. 1506 (12 June 2015) on Piracy and Armed Robbery against Ships in Waters off the Coast of Somalia, available at <http://www.imo.org/en/OurWork/Security/PiracyArmedRobbery/Guidance/Documents/MS1-Circ.1506.pdf>, retrieved 27th May 2016.

ให้บริการทั้งสองรูปแบบข้างต้น บริษัทผู้รับจ้างรักษาความปลอดภัยตกลงที่จะปฏิบัติการต่อสู้ด้วยกำลังถ้าหากว่ามีความพยายามที่จะกระทำการอันเป็นโจรสลัดต่อเรือของผู้ว่าจ้าง²²

อนึ่ง ในความรับรู้ของผู้เขียนนั้น²³ ผู้ที่จะทำหน้าที่เป็น armed guards จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกและมีประสบการณ์ในการใช้อาวุธ การป้องกันภัยด้วยอาวุธ ตลอดจนการต่อสู้ด้วยอาวุธ สงคราม เช่น บุคคลผู้เคยปฏิบัติหน้าที่รับราชการทหาร ทั้งนี้ เพื่อให้ให้บริการแก่เรือสินค้าต่างชาติที่มีเส้นทางเดินเรือไปยังเมืองท่าของประเทศที่มีการรองรับโดยกฎหมายให้สามารถนำ armed guards ที่ได้จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายติดไปบนเรือได้ ในขณะที่ประเทศไทยนั้น ในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายรองรับการพกพาอาวุธของ armed guards บนเรือ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือการเก็บอาวุธสงครามไว้กับตัวของ armed guards ในเวลาที่เรือนั้นเข้ามาเทียบท่าในประเทศไทยย่อมไม่ใช่ว่าสิ่งที่ไม่อาจกระทำได้ เพราะตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาวุธยุทธภัณฑ์และกฎหมายว่าด้วยศุลกากรแล้ว นายเรือจะต้องแจ้งพนักงานศุลกากร ณ ด่านแรกที่มาถึงและจะต้องส่งมอบยุทธภัณฑ์ทั้งหมดให้อยู่ในความรักษาของพนักงานกำกับด่านตรวจไว้จนกว่าเรือนั้นจะออกจากท่า²⁴

2. ความรับผิดชอบอาจเกิดขึ้นจากการกระทำของ Armed Guards

2.1 การปฏิบัติหน้าที่ของ Armed Guards ภายใต้สายงานบังคับบัญชาในเรือ

แม้ว่าบุคคลที่มารับหน้าที่เป็นหน่วยกำลังติดอาวุธป้องกันโจรสลัดบนเรือนั้นโดยส่วนใหญ่จะเป็นทหารเรือรับจ้างดังที่ได้มีการกล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ว่าการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวนั้นหาได้อยู่ภายใต้ความคุ้มกันทางกฎหมาย (legal immunity) เดียวกันกับการกระทำของทหารไม่เนื่องจากว่าการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลดังกล่าวย่อมถือเป็นการทำงานในฐานะลูกจ้างของบริษัทรักษาความปลอดภัยทางทะเลพลเรือน (PMSC; นายจ้างของ armed guards) ซึ่งเป็นผู้รับจ้างที่มีหน้าที่ส่งกำลังพลมาคอยรักษาความปลอดภัยบนเรือสินค้าตามความประสงค์ของเจ้าของเรือ (ผู้ว่าจ้าง PMSC) นั้น ๆ ทั้งนี้ ภายใต้กฎหมายเอกชนว่าด้วยสัญญา ดังนั้น เจ้าของเรือและนายประจำเรือของเรือสินค้าดังกล่าวจึงย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการประกันเสียตั้งแต่ต้นว่า armed guards ที่จะมาปฏิบัติหน้าที่บนเรือของตนนั้นมีคุณสมบัติเหมาะสมอย่างยิ่ง (highly

²² Guy Manchuk, "Armed Guards, Marine Insurance, and the Implied Warranty of Legality," *University of San Francisco Maritime Law Journal*, 2011-12, 24 U.S.F. Mar. L.J.309, p. 313. [Available in the database of Westlaw]

²³ ผู้เขียนในที่นี้หมายถึง เรือโท ยุทธนา สมสอน

²⁴ ดู พ.ร.บ.ควบคุมอาวุธยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 มาตรา 25 และ พ.ร.บ. ศุลกากร พระพุทธศักราช 2469 มาตรา

qualified) และจะปฏิบัติตนอย่างสมเหตุสมผลภายใต้สายการบังคับบัญชา²⁵ ทั้งนี้ เนื่องจากว่าความสัมพันธ์ระหว่างนายเรือ (Master) และ armed guards นั้นจะมีการถ่วงดุลอำนาจกันอยู่เล็กน้อย (delicate balance) โดยนายเรือนั้นจะมีอำนาจในการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของ armed guards อย่างสมบูรณ์ (complete control over the armed guards) ทั้งนี้ นายเรือจะเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะให้ armed guards เริ่มปฏิบัติการและสิ้นสุดการยิงปืนต่อสู้โจรสลัดเมื่อใด²⁶ เว้นเสียแต่ว่าโจรสลัดนั้นจะปรากฏตัวขึ้นอย่างกะทันหันหรือโดยที่นายเรือไม่ทันตั้งตัว ในกรณีอย่างหลังนี้ armed guards ย่อมสามารถปฏิบัติการตอบโต้การจู่โจมของโจรสลัดได้อย่างอิสระภายใต้ความเข้าใจที่ได้มีการตกลงกันไว้กับนายเรือ ทั้งนี้ ตามพหุติการณแห่งกรณี²⁷ อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีคู่สัญญา (เจ้าของเรือกับ PMSC) อาจตกลงกำหนดให้ armed guards นั้นสามารถใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจใช้อาวุธได้โดยตรง ในขณะที่ Master จะเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษาเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่เผชิญหน้าอยู่กับภัยคุกคามที่ร้ายแรงและใกล้จะถึงเท่านั้น²⁸

ดังนั้น จากประเด็นเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของ armed guards ภายใต้สายงานบังคับบัญชาในเรื่องดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงอาจมีประเด็นเกี่ยวกับความรับผิดในทางอาญาของผู้ปฏิบัติหน้าที่ armed guards เป็นต้นว่าการกระทำในลักษณะใดบ้างที่อาจส่งผลให้ armed guards เกิดความรับผิดในทางอาญา และถ้าหากว่ามีการกระทำความผิดบางประการของ armed guards ที่เกินขอบเขตหรือที่ไม่เข้าองค์ประกอบของการป้องกันตนเองตามกฎหมายอาญาแล้ว บุคคลใดบ้างที่จะต้องมีความรับผิดในทางกฎหมาย ด้วยเหตุนี้คณะผู้เขียนจึงเห็นสมควรที่จะยกหลักการทั่วไปว่าด้วยความรับผิดทางอาญาและข้อยกเว้นความรับผิดในทางอาญาอันเกิดจากการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายขึ้นมาเพื่ออธิบายประกอบให้เกิดความชัดเจน

2.2 หลักการทั่วไปว่าด้วยความรับผิดในทางอาญา

โดยหลักการทั่วไปว่าด้วยความรับผิดในทางอาญาแล้ว บุคคลย่อมจักต้องรับผิดในทางอาญาก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นได้กระทำการใด ๆ ที่กฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะนั้นได้บัญญัติให้เป็นความผิด ทั้งนี้ การลงโทษผู้กระทำความผิดดังกล่าวก็ย่อมจะต้องเป็นไปตามโทษที่กฎหมายได้บัญญัติเอาไว้เท่านั้น ดังนั้น ในการพิจารณาว่าการกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งมีความผิดหรือไม่จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาให้ครบทุกองค์ประกอบตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเมื่อพิจารณาในด้านเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของ armed guards แล้ว การเผชิญหน้าหรือการปะทะกับกลุ่มโจรสลัดที่มุ่งใช้กำลังโจมตีเพื่อการปล้นเรือ ทรัพย์สินหรือสินค้า หรือการจับคนประจำเรือเพื่อเรียกค่าไถ่

²⁵ Dom Yanchunas, "Masters, shipowners face liability risk from armed guards' mistake," published 3rd Jun 2014, available at Professional Mariner, www.professionalmariner.com/June-July-2014/shipowners-face-liability-risk/, retrieved 21st May 2016.

²⁶ John A.C. Cartner, quoted by Dom Yanchunas, *Ibid.*

²⁷ Dom Yanchunas, *Supra* note 25.

²⁸ ดุลยวัฒน์ เชาวนดี, *อ่าวแล้วเชิงอรรถที่ 1*, น. 52.

ย่อมล้วนแต่เป็นพฤติการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ทั้งสิ้น ในการนี้ armed guards จึงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามการตอบโต้เพื่อปกป้องทรัพย์สินหรือความเสียหายใด ๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อชีวิตร่างกายของคนบนเรือ

อย่างไรก็ดี ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวย่อมมีความเป็นไปได้ที่จะมีความเสียหายเกิดขึ้นทั้งในลักษณะของการเสียชีวิต การบาดเจ็บ และความเสียหายต่อทรัพย์สิน ซึ่งหากพิจารณาตามกฎหมายไทยแล้ว บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับความผิดของ armed guards ที่อาจเกิดขึ้นนั้นสามารถแยกออกได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

ประการแรก ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ซึ่งได้แก่ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา โดยมาตรา 288 ได้บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษ...” ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย โดยมาตรา 295 ได้บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่น นั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษ...” และมาตรา 297 ซึ่งถือเป็นบทหนัก ได้บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษ...” โดยในการนี้คำว่า “อันตรายสาหัส” หมายความว่า (1) ตาบอด หูหนวก ลิ้นขาด หรือเสียอวัยวะสืบพันธุ์ (2) เสียอวัยวะสืบพันธุ์ หรือความสามารถสืบพันธุ์ (3) เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้วหรืออวัยวะอื่นใด (4) หน้ำเสียโฉมอย่างติดตัว (5) แหว่งลูก (6) จิตพิการอย่างติดตัว (7) ทุพพลภาพ หรือป่วยเจ็บเรื้อรังซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต (8) ทุพพลภาพหรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่า ยี่สิบวัน หรือจนประกอบกรณีกิจตามปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวัน เพราะฉะนั้น เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบแห่งความผิดข้างต้นก็อาจสังเกตได้ว่า การกระทำของ armed guards นั้นมีโอกาสที่จะเข้าองค์ประกอบครบตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายอันนำมาซึ่งความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา หรือความผิดฐานทำร้ายร่างกาย เช่น กรณีที่ armed guards ยิงปืนกลใส่โจรสลัดในเรือเล็กลำหนึ่งที่กำลังหันเรือหนีออกไปหลังจากที่โจรสลัดได้พบว่าบนเรือสินค้านั้นมี armed guards ประจำการอยู่ ในกรณีเช่นนี้ถ้าหากว่า armed guards ได้เล็งปืนไปที่หัวแล้วยิงจนเกิดการเสียชีวิต armed guards ดังกล่าวก็จะมี ความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา แต่ถ้าหากว่า armed guards เล็งปืนไปที่ขาของโจรสลัดแล้วยิงจนทำให้ได้รับบาดเจ็บ กรณีดังกล่าวก็ย่อมเข้าลักษณะเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกาย

ประการที่สอง ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งได้แก่ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ โดยมาตรา 358 ได้บัญญัติว่า “ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ต้องระวางโทษ...” ตามบทบัญญัติข้างต้นนี้ เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบแห่งความผิดแล้วก็อาจสังเกตได้ว่า การกระทำของ armed guards นั้นมีโอกาสที่จะเข้าองค์ประกอบตามบทบัญญัติอันนำมาซึ่งความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ได้ เช่น ในกรณีที่ armed guards ยิงปืนกลไปที่เรือของโจรสลัดเพื่อความสนุกสนานจนเป็นเหตุให้เรือล่ม ทั้ง ๆ ที่เรือนั้นได้หันเรือหนีไปทางอื่นแล้วหลังจากที่พบว่าบนเรือใหญ่นั้นมี armed guards ประจำการอยู่ ในกรณีเช่นนี้ armed guards ดังกล่าวก็ย่อมมีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์

ในขณะเดียวกัน ถ้าหากว่า armed guards นั้นมีเจตนาที่จะกระทำต่อโจรสลัดกลุ่มหนึ่ง แต่ผลของการกระทำไปเกิดแก่อีกบุคคลหนึ่งโดยพลาดไป เช่น armed guards เข้าใจว่าเรือประมงลำเล็กที่กำลังเดินเรือผ่านข้างเรือที่ตนประจำการอยู่นั้นเป็นเรือของโจรสลัดจึงยิงปืนกลและลูกระเบิดไปยังเรือประมงลำนั้นทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริงแล้วเรือลำดังกล่าวเป็นเพียงเรือประมงท้องถิ่นที่มุ่งเข้ามาลากอวนจับปลาจากมวน้ำที่เกิดจากคลื่นท้ายเรือของเรือใหญ่เท่านั้น ในกรณีเช่นนี้ กฎหมายก็ย่อมถือว่า armed guards ดังกล่าวได้กระทำต่อเรือประมงท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลร้ายนั้นโดยเจตนาด้วย²⁹ ซึ่งถ้าหากว่าชาวประมงถึงแก่ความตาย armed guards ที่ยิงปืนกลหรือลูกระเบิดนั้นก็ย่อมมีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา อย่างไรก็ดี กรณีตามตัวอย่างดังที่ยกมาข้างต้นนี้ armed guards จะมีข้ออ้างเพื่อแก้ตัวให้ตนนั้นหลุดพ้นจากความผิดทางอาญาได้หรือไม่ ก็ย่อมขึ้นอยู่กับว่าพฤติการณ์แห่งกรณีที่เกิดขึ้นนั้นเข้าลักษณะเป็นการป้องกันตนเองโดยชอบหรือไม่ ทั้งนี้ ดังที่คณะผู้เขียนจะนำเสนอต่อไป

2.3 ข้อยกเว้นความรับผิดในทางอาญาอันเกิดจากการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย

จากหลักการทั่วไปว่าด้วยความรับผิดในทางอาญาดังที่ได้อธิบายข้างต้นนั้น ถึงแม้ว่าการกระทำของ armed guards จะได้ส่งผลทำให้โจรสลัดที่เป็นผู้ถูกระทำนั้นได้รับความเสียหายต่อชีวิตร่างกายหรือทรัพย์สิน โดยมีลักษณะของการกระทำที่ครบถ้วนตามองค์ประกอบแห่งความผิดในฐานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ฐานทำร้ายร่างกาย หรือฐานทำให้เสียทรัพย์ แต่ถ้าหากว่าการกระทำของ armed guards นั้นเกิดขึ้นด้วยเหตุแห่งการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย armed guards ดังกล่าวก็จะหลุดพ้นจากความรับผิดดังกล่าวไป ทั้งนี้ ในการยกขึ้นกล่าวอ้างซึ่งเหตุแห่งการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายนั้นก็มีองค์ประกอบที่จะต้องพิจารณาด้วยเช่นกัน โดยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 บัญญัติไว้ว่า "ผู้ใดต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่น ให้พ้นภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย และเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง ถ้าได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นการป้องกันตัวโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่มีความผิด" เพราะฉะนั้น หลักเกณฑ์ของการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายตามบทบัญญัติที่ยกมาข้างต้นจึงสามารถอธิบายโดยแยกองค์ประกอบได้ 4 ประการดังนี้

ประการแรก มีภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย กล่าวคือ ภัยอันตรายที่เกิดขึ้นนั้น ผู้ก่อภัยไม่มีอำนาจตามกฎหมายจะกระทำได้ หากผู้ก่อภัยนั้นมีอำนาจกระทำได้โดยชอบตามกฎหมาย ผู้กระทำ (ผู้อ้างป้องกัน) ก็ไม่มีสิทธิจะอ้างการป้องกัน ดังนั้น เมื่อพิจารณาในกรณีการกระทำของ armed guards การที่กลุ่มโจรสลัดใช้อาวุธปืนและอาวุธสงครามยิงใส่เรือทำให้มีกระสุนถูกเรือ สินค้า ทรัพย์สิน หรือลูกเรือ จนได้รับความเสียหาย เช่นนี้ก็ย่อมถือว่าเป็นภัยอันตรายอันเกิดจากการประทุษร้ายอันเป็นการละเมิดกฎหมายเกิดขึ้นแล้ว เพราะผู้กระทำซึ่งก็คือ

²⁹ ดู ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 60

โจรสลัดนั้นย่อมไม่มีอำนาจกระทำได้ตามกฎหมาย ทั้งนี้ ผู้อ้างป้องกันโดยชอบนั้นก็ต้องไม่มีส่วนผิดในการก่อให้เกิดภัยอันตรายขึ้นด้วยเช่นกัน กล่าวคือ armed guards (ผู้อ้างป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย) ที่ได้กระทำการยิงปืนสวนกลับไปยังโจรสลัดนั้นจะต้องไม่มีส่วนรู้เห็นกับการปล้นครั้งนั้นด้วย หรือมิเช่นนั้นก็ต้องมิใช่ผู้ที่ก่อเรื่องขึ้นก่อนด้วยการยิงปืนไปยังเรือของโจรสลัด จึงจะสามารถอ้างเหตุป้องกันได้ในทางกลับกัน ถ้าหากว่า armed guards ผู้นั้นมีส่วนรู้เห็นหรือเป็นผู้อยู่ในฐานะอำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มโจรสลัด หรือเป็นผู้ที่ได้ริเริ่มการยิงโจมตีไปยังโจรสลัดก่อนทั้ง ๆ ที่โจรสลัดก็ได้แล่นเรือติดตาม กรณีอย่างหลังนี้ armed guards ก็จะสามารถยกข้อต่อสู้ได้ว่าการกระทำของตนนั้นเป็นการป้องกันตนเองโดยชอบด้วยกฎหมาย

ประการที่สอง ภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายนั้นจะต้องเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง ทั้งนี้ คำว่า “ภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง” นั้นหมายความว่าถึงภัยที่เกิดขึ้นอย่างกระชั้นชิดจนถึงขนาดว่าไม่มีหนทางอื่นที่จะขจัดปัดเป่าภัยนั้นได้นอกจากการป้องกันตัวเอง ซึ่งเมื่อพิจารณาปรับเข้ากับกรณีของ armed guards บนเรือแล้ว ในกรณีที่พบว่ามีเรือของโจรสลัดที่มีอาวุธครบมือได้แล่นเข้ามาประกบข้างเรือสินค้าพร้อมกับนำเอาบันไดเหล็กมาเกี่ยวและปีนขึ้นมาที่กราบเรือ พฤติการณ์เช่นนี้ย่อมถือได้ว่าเข้าลักษณะของภัยอันตรายที่ใกล้จะถึงอันส่งผลให้ผู้กระทำนั้นสามารถอ้างเหตุแห่งการป้องกันโดยชอบได้แล้ว เพราะการคุกคามของโจรสลัดที่มีอาวุธครบมือ นั้นย่อมถือได้ว่าเป็นภัยที่เกิดขึ้นอย่างกระชั้นชิดถึงขนาดว่า armed guards ไม่มีหนทางอื่นใดที่จะขจัดปัดเป่าภัยนั้นได้อีกต่อไปแล้ว ดังนั้น การที่ armed guards ได้ตัดสินใจยิงปืนใส่กลุ่มโจรสลัดเพื่อสกัดกั้นมิให้สามารถปีนขึ้นมามบนเรือที่ตนประจำการอยู่ได้นั้น จึงย่อมถือว่าเข้าองค์ประกอบในประการที่ 2 ของการป้องกันตนเองโดยชอบด้วยกฎหมาย

ประการที่สาม ผู้กระทำต้องกระทำการเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่น กล่าวคือ การกระทำที่ armed guards ได้ยิงปืนไปยังเรือหรือกลุ่มของโจรสลัดนั้นต้องเป็นการกระทำเพื่อเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่น ทั้งนี้ คำว่า “ป้องกันสิทธิของตนเองหรือของผู้อื่น” นั้นหมายความว่า เป็นการป้องกันภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับร่างกายหรือชีวิตของตนเองหรือผู้อื่นจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย ซึ่งในกรณีที่ armed guards ยิงปืนตอบโต้การจู่โจมของโจรสลัดนั้นย่อมสามารถกล่าวอ้างได้ว่ากระทำได้ดังกล่าวดังกล่าวได้เป็นไปเพื่อการป้องกันหรือปกป้องชีวิตของตนเอง นายเรือและคนประจำเรืออื่น ๆ ทุกรายก็ดี เหตุผลประการสำคัญที่ต้องมีองค์ประกอบความผิดข้อนี้เนื่องมาจากว่ามีหลายกรณีที่เกิดการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายขึ้นแต่ผู้อ้างการกระทำโดยป้องกันโดยชอบนั้นไม่ได้กระทำไปเพื่อการปกป้องชีวิตหรือร่างกายของตนเอง หากแต่เป็นการกระทำเพื่อปกป้องหรือป้องกันภัยอันตรายที่จะเกิดแก่ชีวิตร่างกายหรือทรัพย์สินของบุคคลคนอื่น ๆ มากกว่า ซึ่งในกรณีนี้ก็ยิ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจ้าง armed guards มาปฏิบัติหน้าที่บนเรือเพื่อปกป้องตัวเรือ ชีวิตร่างกายของนายเรือและคนประจำเรืออื่น ๆ ดังนั้น ในกรณีเช่นว่านี้จึงย่อมถือได้ว่าเป็นพฤติการณ์ที่เข้าองค์ประกอบในประการที่ 3 ของการป้องกันตนเองโดยชอบด้วยกฎหมาย

ประการที่สี่ การกระทำเพื่อป้องกันจะต้องกระทำการพอสมควรแก่เหตุ โดยองค์ประกอบในข้อนี้ บัญญัติขึ้นเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการกระทำของผู้ก่อภัยและผู้อ้างการกระทำโดยป้องกันตนเองโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงวัตถุประสงค์เบื้องหลังของหลักการป้องกันตนเองโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว แม้ว่ากฎหมายจะให้สิทธิแก่บุคคลผู้ประสบภัยอันตรายในการป้องกันตนเอง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่ากฎหมายจะให้สิทธิเสียจนหาขอบเขตไม่ได้ เพราะในบางกรณีการป้องกันนั้นอาจผสมผสานกันกับสภาวะแห่งบันดาลโทสะหรือเหตุอื่น ๆ ดังนั้น ในการอ้างเหตุแห่งการป้องกันโดยชอบจึงจำเป็นต้องพิจารณาคำว่า “สมควรแก่เหตุ” ว่ามีความหมายว่าอย่างไร ซึ่งการให้ความหมายของถ้อยคำนี้อาจจะไม่ชัดเจนสักเท่าใด ทั้งนี้เนื่องด้วยถ้อยคำดังกล่าวมีลักษณะเป็นคำที่ให้ความหมายกว้างและมักจะขึ้นอยู่กับความของผู้ปรับใช้กฎหมายในแต่ละสถานการณ์หรือเหตุการณ์แห่งกรณี ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องอาศัยทฤษฎีอื่น ๆ ในทางอาญาเข้ามาช่วยในการอธิบายขยายความ อันได้แก่ ทฤษฎีสวนสัดและทฤษฎีวิธีทางน้อยที่สุด

ในส่วนของทฤษฎีสวนสัดนั้น สิ่งที่จะต้องพิจารณาก็คจะเป็นในลักษณะว่า ถ้าหากว่าผู้อ้างป้องกันนั้นไม่ปฏิบัติการป้องกันแล้ว อันตรายดังกล่าวที่พึงจะเกิดขึ้นจะได้ส่วนสัดกับอันตรายที่ผู้อ้างป้องกันได้กระทำเนื่องจากการป้องกันนั้นหรือไม่ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ในกรณีที่กลุ่มโจรสลัดใช้อาวุธปืนยิงโจมตีเรือสินค้า แล้วจากนั้น armed guards จึงได้กระทำการยิงต่อสู้กลุ่มโจรสลัดเหล่านั้นด้วยอาวุธปืนเช่นเดียวกัน ผลของการยิงปืนเพื่อหยุดการกระทำของโจรสลัดดังกล่าวได้ทำให้กระสุนไปถูกโจรสลัดได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบความได้สัดส่วนระหว่างการกระทำของโจรสลัดกับ armed guards ในกรณีนี้แล้วก็จะพบว่ามีความได้สัดส่วนกัน ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นการใช้อาวุธปืน (ของ armed guards) ต่อสู้กับอาวุธปืน (ของกลุ่มโจรสลัด) ไม่ถือว่าเป็นการกระทำที่เกินสมควรแก่เหตุ เพราะฉะนั้น การกระทำของ armed guards จึงอาจอ้างได้ว่าเป็นการกระทำที่เข้าลักษณะของการกระทำที่สมควรแก่เหตุ

ในขณะเดียวกัน ทฤษฎีวิธีทางน้อยที่สุดก็เป็นอีกทฤษฎีหนึ่งที่มีแนวความคิดว่า หากผู้อ้างป้องกันได้ใช้วิธีทางน้อยที่สุดที่จะเกิดอันตรายแล้ว การกระทำดังกล่าวก็ย่อมถือว่าการกระทำที่พอสมควรแก่เหตุแล้ว ดังเช่นในพฤติการณ์ของ armed guards เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของความรุนแรงแห่งอาวุธที่กลุ่มโจรสลัดใช้เพื่อโจมตีเรือสินค้า ซึ่งประกอบด้วยอาวุธปืนและอาวุธสงครามที่ครบมือ ย่อมเป็นที่ประจักษ์ได้อย่างชัดเจนแล้วว่า วิธีทางที่น้อยที่สุดที่จะเป็นการปิดป้องภัยอันตรายมิให้เกิดขึ้นกับชีวิตร่างกายของคนประจำเรือและทรัพย์สินต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมที่สุดก็คือการใช้อาวุธปืนหรืออาวุธสงครามในลักษณะเดียวกันยิงป้องกันกลุ่มโจรสลัด ดังนั้น ในกรณีนี้จึงเห็นได้ว่า armed guards ได้เลือกใช้วิธีทางที่น้อยที่สุดแล้วสำหรับการป้องกันมิให้เกิดอันตราย ซึ่งถือได้ว่าเป็นการกระทำที่เข้าองค์ประกอบในประการที่ 4 ของการป้องกันตนเองโดยชอบด้วยกฎหมาย

กล่าวโดยสรุป การกระทำใด ๆ ที่จะสามารถอ้างเหตุแห่งการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายได้นั้น จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์แห่งการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายที่ครบถ้วนทั้ง 4 ประการ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทั้งนี้ ถ้าหากว่าพฤติการณ์ดังกล่าวได้ขาดองค์ประกอบแม้เพียงข้อหนึ่งข้อใด

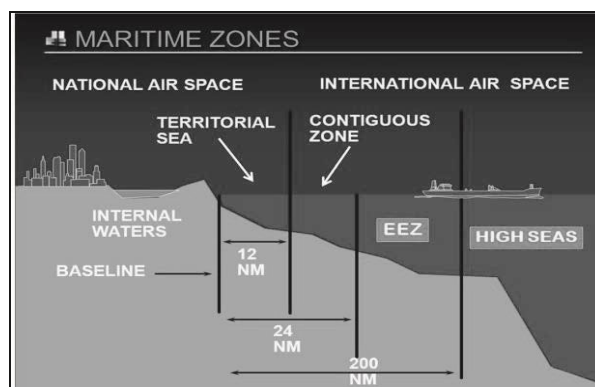
ไปก็ย่อมจะส่งผลให้ผู้กระทำนั้นไม่สามารถอ้างเหตุแห่งการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายได้ ซึ่งก็จะทำให้ผู้กระทำดังกล่าวมีความผิดและจะต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนด

อย่างไรก็ดี เรื่องของการบังคับใช้หลักการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายภายใต้บริบทของเรือที่มีการให้บริการ armed guards นั้น ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นของบทความว่าปัญหาที่เคยเกิดขึ้นอยู่ในลักษณะที่ว่า armed guards ซึ่งต้องการปกป้องรักษาเรือให้รอดพ้นจากภัยอันตรายแห่งการกระทำอันเป็นโจรสลัด ได้ใช้อาวุธต่อเรือประมงท้องถิ่นในเขตต่อเนื่องทำให้มีชาวประมงจำนวนหนึ่งเสียชีวิต โดยที่เรือประมงนั้นหาใช่เรือของโจรสลัดไม่³⁰ ดังนั้น ประเด็นจึงมีอยู่ว่า ในกรณีที่ armed guards เข้าใจว่าเรือประมงที่กำลังมุ่งหน้าเข้ามาทางเรือที่ตนประจำการอยู่นั้นเป็นเรือโจรสลัดจึงได้ดำเนินการยิงต่อสู้ไปจนส่งผลให้เรือประมงนั้นได้รับความเสียหายก็ดี หรือในกรณีที่ armed guards ได้มีการยิงปืนต่อสู้กับโจรสลัดเพื่อป้องกันตัวเรือที่ตนให้บริการอยู่แล้วมีลูกกระสุนของ armed guards ที่พลาดไปโดนบุคคลอื่น ทำให้บุคคลที่สามนั้นได้รับความเสียหายก็ดี เหตุการณ์ในลักษณะทำนองเช่นนี้อาจก่อให้เกิดประเด็นทางกฎหมายขึ้นมาได้ว่า รัฐชายฝั่งจะสามารถนำตัว armed guards เหล่านั้นไปดำเนินคดีได้หรือไม่ หรือว่าจะต้องปล่อยให้เป็นหน้าที่ของรัฐเจ้าของธงประจำเรือภายใต้อำนาจตามกฎหมายแห่งรัฐที่เรือนั้นถือสัญชาติอยู่ เพราะฉะนั้นเพื่อที่จะนำไปสู่การทำความเข้าใจในประเด็นดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเขตอำนาจของรัฐชายฝั่งในทะเลตามกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมืองเสียก่อน ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กับเขตทางทะเลในบริเวณต่าง ๆ ทั้งนี้ ดังที่จะนำเสนอต่อไป

3. เขตอำนาจของรัฐชายฝั่งเหนือการกระทำความผิดของ Armed Guards ที่เกิดขึ้นในทะเลตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ

ในการอธิบายหลักการเกี่ยวกับเขตอำนาจของรัฐในทะเลนั้น ถ้าหากว่าตั้งต้นจากการยืนอยู่บนผืนแผ่นดินแล้วมองออกไปทางทะเล ก็จะพบเห็นชายฝั่งซึ่งในทางกฎหมายแล้วจะมีการตีเส้น ๆ หนึ่งเอาไว้ เรียกว่า “เส้นฐาน” (Base Line) โดยน่านน้ำที่อยู่ภายในเส้นฐานนั้นจะเรียกว่า “น่านน้ำภายใน” (Internal Waters) ส่วนของพื้นน้ำที่อยู่ถัดจากเส้นฐานออกไปทางมหาสมุทรในระยะที่ไม่เกิน 12 ไมล์ทะเลนั้นจะเป็น “ทะเลอาณาเขต” (Territorial Sea) บริเวณถัดมาหรือส่วนของพื้นน้ำที่อยู่ถัดจากทะเลอาณาเขตนั้นจะเป็น “เขตต่อเนื่อง” (Contiguous Zone) ทั้งนี้ เขตต่อเนื่องนั้นจะกินพื้นที่เป็นความยาวไม่เกิน 12 ไมล์ทะเล ซึ่งเมื่อรวมกับทะเลอาณาเขตแล้วก็จะมี ความกว้างที่ห่างจากเส้นฐานเป็นระยะทาง 24 ไมล์ทะเล ต่อจากบริเวณดังกล่าวนี้น่านน้ำที่อยู่ถัดจากเขตต่อเนื่อง ก็จะเป็น “เขตเศรษฐกิจจำเพาะ” (Exclusive Economic Zone: EEZ) ซึ่งก็จะมีระยะความกว้างที่ห่างออกมาจากเส้นฐานเป็นระยะทางไม่เกิน 200 ไมล์ทะเล และสุดท้ายพื้นน้ำทะเลที่อยู่ห่างถัดจากนั้นไปจึงเป็น “ทะเลหลวง” (High Seas)

³⁰ คดีเรือ MV Enrica Lexie, อ้างถึงในเชิงอรรถที่ 1.

ภาพที่ 3 เขตทางทะเลต่าง ๆ ของรัฐชายฝั่ง³¹

อนึ่ง ในแง่ของความเข้มข้นของอำนาจแห่งรัฐชายฝั่งในการบังคับใช้กฎหมายนั้น คณะผู้เขียนอาจสรุปในเบื้องต้นได้ว่า ยิ่งพื้นที่ในเขตทางทะเล (Maritime Zone) ที่ตั้งอยู่ในระยะที่ห่างไกลออกไปจากผืนแผ่นดินของรัฐชายฝั่งมากเท่าใดการบังคับใช้กฎหมายเหนือเขตทางทะเลเหล่านั้นก็ยังมีแต่จะเจือจางลงไปมากยิ่งขึ้นเท่านั้น กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ หากเริ่มพิจารณาจากอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายเหนือพื้นแผ่นดินและน่านน้ำภายใน ในกรณีเช่นว่านี้รัฐนั้นย่อมสามารถใช้บังคับกฎหมายได้ทุกฉบับเท่าที่รัฐนั้นจะได้มีการตรารขึ้น ในขณะที่การบังคับใช้กฎหมายในบริเวณของเขตทางทะเลต่าง ๆ นั้นย่อมมีความแตกต่างกันออกไปตามแต่ละพื้นที่ ซึ่งในแง่ของการใช้อำนาจแห่งรัฐในทางอาญาเหนือการกระทำของ armed guards นั้นอาจวิเคราะห์ประกอบหลักเกณฑ์ทางกฎหมายระหว่างประเทศได้ดังนี้

3.1 เขตอำนาจทางอาญาเหนือการกระทำของ Armed Guards ที่เกิดขึ้นในทะเลอาณาเขต

ประเด็นแรก ในกรณีที่มีการกระทำความผิดโดย armed guards ซึ่งเกิดขึ้นในบริเวณทะเลอาณาเขต รัฐชายฝั่งจะมีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายอาญาเพื่อการดำเนินคดีกับการกระทำความผิดดังกล่าวได้หรือไม่

ในประเด็นนี้ถ้าหากพิจารณาโดยใช้สามัญสำนึกทั่วไปแล้วก็อาจมองได้ว่าในเมื่อการกระทำความผิดนั้นได้เกิดขึ้นในน่านน้ำของรัฐชายฝั่ง เหตุใดรัฐชายฝั่งจึงจะไม่สามารถดำเนินการจับกุมและสืบสวนสอบสวนตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีได้ อย่างไรก็ตามก็เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในธำคํตอบของประเด็นนี้ คณะผู้เขียนจึงเห็นสมควรนำเสนอด้วยการกล่าวถึงบทหลักและข้อยกเว้นของกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมืองในเรื่องดังกล่าวตามลำดับดังนี้

³¹Source of the picture: Abdulaziz M. Al-Suwailem, "MARPOL 73/78: Towards the Drafting of a National Implementation Plan for the Kingdom of Saudi Arabia," Slide no. 10/61, <http://slideplayer.com/slide/6812637/>, retrieved 23rd May 2016.

บทหลัก เขตอำนาจของรัฐชายฝั่งในการบังคับใช้กฎหมายเหนือทะเลอาณาเขตนั้น อาจกล่าวได้ว่าค่อนข้างมีความคล้ายคลึงกับการบังคับใช้กฎหมายเหนือพื้นแผ่นดิน แต่ก็มีข้อแตกต่างไปจากการบังคับใช้กฎหมายเหนือพื้นดินอยู่พอสมควร เพราะถึงแม้ว่ากฎหมายอาณาภาคทั่วไปนั้นสามารถใช้บังคับได้ถึงเขตทางทะเลที่เป็นทะเลอาณาเขต แต่ก็มีใช้ว่าจะสามารถบังคับได้อย่างสมบูรณ์เหมือนดังเขตอำนาจของรัฐที่มีอยู่เหนือดินแดน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การบังคับใช้กฎหมายของรัฐชายฝั่งในทะเลอาณาเขตมีข้อจำกัดในประเด็นที่ว่า การกระทำความผิดทางอาญาใด ๆ ที่เกิดขึ้นในทะเลอาณาเขตนั้น โดยหลักแล้วบุคคลผู้ที่มีอำนาจในทางอาญาเพื่อการจับกุมหรือสอบสวนการกระทำความผิดทางอาญาที่เกิดขึ้นบนเรือต่างชาตินั้นย่อมไม่ใช่รัฐชายฝั่ง หากแต่เป็นอำนาจของรัฐเจ้าของธงประจำเรือ (Flag State) เพราะโดยหลักกฎหมายอาญาแล้ว ขอบเขตในการบังคับใช้จะมีการระบุไว้ว่า การกระทำความผิดที่เกิดขึ้นบนเรือหรือเครื่องบิน ให้ตกอยู่ภายใต้อำนาจของการดำเนินคดีของรัฐที่เรือหรือเครื่องบินนั้นถือสัญชาติอยู่ ซึ่งในกรณีของเรื่อนั้นก็ย่อมถือตามธงประจำเรือนั่นเอง ซึ่งหากกล่าวในเชิงอุปมาอุปไมยแล้วเรือเดินทะเลที่ออกผจญภัยในท้องทะเลหรือมหาสมุทรนั้นย่อมมีลักษณะที่คล้ายกับเป็น “แผ่นดินลอยน้ำ” ส่วนจะเป็น “แผ่นดิน” ของประเทศใดก็ให้พิจารณาตามธงประจำเรือที่เรื่อนั้นชักธง

ข้อยกเว้น จากบทหลักดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ถ้าหากว่ามีเรือเดินทะเลที่ชักธงต่างชาติเดินเรือโดยใช้สิทธิผ่านโดยสุจริตเข้ามาในบริเวณทะเลอาณาเขตของรัฐชายฝั่งแล้วมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นบนเรือ เช่น มีการลักขโมยของบนเรือดังกล่าว ในกรณีเช่นว่านี้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองของรัฐชายฝั่งย่อมไม่สามารถดำเนินการจับกุมหรือสอบสวนการกระทำความผิดทางอาญาที่เกิดขึ้นบนเรือต่างชาติ ถึงแม้ว่าสถานที่เกิดเหตุนั้นจะอุบัติขึ้นในบริเวณทะเลอาณาเขตของตนก็ตาม แต่ทั้งนี้กฎหมายได้มีการกำหนดข้อยกเว้นเอาไว้ ซึ่งถ้าหากว่าพฤติการณ์แห่งกรณีที่เกิดขึ้นนั้นเข้าข้อยกเว้นกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้แล้วผลในทางกฎหมายก็จะเปลี่ยนไปโดยรัฐชายฝั่งจะกลายเป็นผู้ที่มีอำนาจในการจับกุมหรือสอบสวนการกระทำความผิดทางอาญาทันที ข้อยกเว้นที่กล่าวถึงข้างต้นได้แก่³²

(1) ถ้าผลแห่งการกระทำความผิดอาญานั้นขยายไปถึงรัฐชายฝั่ง เช่น กรณีผู้ที่ได้รับความเสียหายเป็นคนสัญชาติของรัฐชายฝั่ง หรือทรัพย์สินที่เสียหายเป็นของบุคคลที่อยู่บนรัฐชายฝั่ง

(2) ถ้าความผิดทางอาญานั้นกระทบกระเทือนต่อความสงบสุขของรัฐชายฝั่งหรือความสงบเรียบร้อยของทะเลอาณาเขต ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการกำหนดของรัฐชายฝั่งว่าลักษณะใดถือเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อความสงบสุขเรียบร้อย³³

³² UNCLOS 1982, Art. 27. จุมพต สายสุนทร, *กฎหมายระหว่างประเทศ เล่ม 1*, พิมพ์ครั้งที่ 7, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2550), น. 345. ไพฑูริย์ เอกเจริญกร, *กฎหมายพาณิชย์นาวี ตอน 1*, พิมพ์ครั้งที่ 6, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2553), น. 30. มัลลิกา พินิจจันทร์, *เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายระหว่างประเทศ หน่วยที่ 11-15*, พิมพ์ครั้งที่ 2, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2549), หน่วยที่ 11, น. 27.

³³ รัฐบางรัฐกำหนดถึงขนาดว่าการกระทำใด ๆ ที่เข้าลักษณะเป็นความผิดอาญาแผ่นดินย่อมถือเป็นความผิดต่อความสงบของรัฐ. จุมพต สายสุนทร, *เพิ่งอ้าง*.

(3) ถ้านายเรือ ตัวแทนทางทูตหรือเจ้าพนักงานกงสุลของรัฐเจ้าของธงได้ร้องขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐชายฝั่ง หรือ

(4) ถ้าการดำเนินการมาตรการเช่นนั้นจำเป็นสำหรับการปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดหรือสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท

ดังนั้น ในกรณีที่ armed guards ได้มีการยิงปืนต่อสู้กับโจรสลัดเพื่อป้องกันตัวเรือที่ตนให้บริการอยู่แล้วมีลูกกระสุนจากปืนกลของ armed guards ที่พลาดไปโดนบุคคลอื่น ทำให้บุคคลที่สามซึ่งเป็นคนพลเมืองของรัฐชายฝั่งนั้นได้รับความเสียหาย หรือในกรณีที่ armed guards เข้าใจว่าเรือประมงที่กำลังมุ่งหน้าเข้ามาทางเรือที่ตนเป็นเรือโจรสลัดจึงได้ดำเนินการยิงต่อสู้ทำให้เรือประมงท้องถิ่นดังกล่าวได้รับความเสียหายนั้น กรณีเช่นนี้ถ้าหากว่าปรับบทเข้ากับข้อยกเว้นเกี่ยวกับอำนาจทางอาญาเพื่อการจับกุมหรือสอบสวนการกระทำความผิดทางอาญาที่เกิดขึ้นบนเรือต่างชาติ ดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้วก็อาจพิจารณาได้ว่า การกระทำของ armed guards นั้นนอกจากจะก่อให้เกิดผลแห่งการกระทำที่ขยายไปถึงรัฐชายฝั่ง (ตามข้อยกเว้นข้อ (1)) เพราะการกระทำดังกล่าวได้สร้างความเสียหายให้แก่บุคคลที่มีสัญชาติของรัฐชายฝั่ง หรือได้สร้างความเสียหายแก่ทรัพย์สินที่เป็นของบุคคลที่อยู่บนรัฐชายฝั่ง แล้วแต่กรณีแล้ว การกระทำดังกล่าวของ armed guards ยังอาจเข้าลักษณะเป็นความผิดทางอาญาที่กระทบกระเทือนต่อความสงบสุขของรัฐชายฝั่งหรือความสงบเรียบร้อยของทะเลอาณาเขต (ตามข้อยกเว้นข้อ (2)) อีกด้วย ดังนั้น กรณีในลักษณะข้างต้นนี้จึงย่อมส่งผลให้รัฐชายฝั่งซึ่งเป็นเจ้าของทะเลอาณาเขตอันเป็นสถานที่เกิดเหตุนี้มีสถานะเป็นผู้มีอำนาจทางอาญาเพื่อการจับกุมหรือสอบสวนการกระทำความผิดทางอาญาที่เกิดขึ้นบนเรือต่างชาติ

ประเด็นที่สอง นอกเหนือไปจากประเด็นเกี่ยวกับเขตอำนาจทางอาญาเหนือการกระทำของ armed guards ที่เกิดขึ้นในทะเลอาณาเขตดังที่กล่าวถึงข้างต้นแล้ว เรื่องของการใช้สิทธิผ่านโดยสุจริตในกรณีของเรือที่มี armed guards บนเรือก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจ กล่าวคือ ในเรื่องของการเดินเรือผ่านเข้ามาในบริเวณพื้นที่ที่เป็นทะเลอาณาเขตนั้น อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 (United Nations Convention on the Law of the Sea, 1982: UNCLOS 1982) ซึ่งเป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศที่ได้รับการยกสถานะให้เป็นธรรมนูญแห่งการใช้ท้องทะเลของโลก (Constitution for the seas)³⁴ ได้กำหนดให้เรือของรัฐใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นรัฐที่มีชายฝั่งหรือรัฐไร้ชายฝั่ง ย่อมมีสิทธิที่จะเดินเรือผ่านเข้ามาในบริเวณที่เป็นทะเลอาณาเขตได้ถ้าหากว่าการเข้ามาของเรือในลักษณะดังกล่าวนั้นเป็นการผ่านที่กระทำโดยสุจริต³⁵ ซึ่งหมายความว่า การผ่านนั้นจะต้องไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อสันติภาพ ความสงบเรียบร้อยหรือความมั่นคงของรัฐชายฝั่ง ทั้งนี้ UNCLOS 1982 ได้กำหนดลักษณะของการผ่านของเรือที่เป็นปฏิปักษ์ต่อสันติภาพ ความสงบเรียบร้อย

³⁴ United Nations, The United Nations Convention on the Law of the Sea: A historical perspective, available at www.un.org/depts/los/convention_agreements/convention_historical_perspective.htm, retrieved 6th May 2016.

³⁵ UNCLOS 1982, Art. 17.

หรือความมั่นคงของรัฐชายฝั่งเอาไว้ โดยมีข้อบทประการหนึ่งที่กำหนดให้ครอบคลุมถึงการนำกลอุปกรณ์ทางทหารขึ้นมารถือ (taking on board of any military device)³⁶

ดังนั้น ด้วยเหตุที่ armed guards ซึ่งให้บริการบนเรือสินค้าที่เดินทะเลระหว่างประเทศนั้นจะต้องมีการพกอาวุธหนักหรืออาวุธสงครามเป็นกลอุปกรณ์ประจำกาย ข้อเท็จจริงเช่นนี้อาจทำให้การเดินเรือผ่านเข้ามาในทะเลอาณาเขตแห่งรัฐชายฝั่งต่าง ๆ ของเรือสินค้าลำนั้นมีผลเป็นปฏิปักษ์ต่อสันติภาพ ความสงบเรียบร้อยหรือความมั่นคงของรัฐชายฝั่ง อันถือเป็นการใช้สิทธิผ่านที่ไม่สุจริต ด้วยเหตุนี้ในเวลาที่เราสินค้าซึ่งมี armed guards บนเรือจะเดินทางเข้ามาในทะเลอาณาเขตของรัฐชายฝั่งบางรัฐจึงต้องขออนุญาตจากรัฐชายฝั่งดังกล่าวเสียก่อน เพราะมิฉะนั้นแล้วรัฐชายฝั่งอาจดำเนินขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อการป้องกันการผ่านที่ไม่สุจริตนั้นในทะเลอาณาเขตของตนได้³⁷ เช่น รัฐชายฝั่งอาจปฏิเสธมิให้เรื่อนั้นผ่านเข้ามาในทะเลอาณาเขตของตน หรืออาจเข้าจับกุมเรือดังกล่าวได้³⁸

3.2 เขตอำนาจทางอาญาเหนือการกระทำของ Armed Guards ที่เกิดขึ้นในเขตทางทะเลอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ทะเลอาณาเขต

3.2.1 บทหลัก

ก. เขตต่อเนื่อง

การบังคับใช้กฎหมายในเขตต่อเนื่องนั้นจะมีลักษณะที่เจือจางออกไปจากการบังคับใช้กฎหมายเหนือทะเลอาณาเขตและเหนือภาคพื้นแผ่นดินอย่างชัดเจน เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายภายในเขตทางทะเลเช่นว่านี้รัฐชายฝั่งจะใช้บังคับได้แต่เพียงเฉพาะกฎหมายที่อยู่ในขอบข่าย 4 ประเภทเท่านั้น ได้แก่ (1) กฎหมายศุลกากร (Customs) (2) กฎหมายการเข้าเมือง (Immigration) (3) กฎหมายรัษฎากร (Fiscal) และ (4) กฎหมายสุขาภิบาล (Sanitation) ดังนั้น จากที่กล่าวมาข้างต้นว่าอำนาจของรัฐที่มีอำนาจในการบังคับกฎหมายในพื้นแผ่นดินและทะเลอาณาเขตของรัฐซึ่งสามารถบังคับใช้กฎหมายได้ทุกฉบับนั้นก็ย่อมแตกต่างไปจากการบังคับใช้กฎหมายในเขตต่อเนื่องเนื่องจากว่าในเขตต่อเนื่องนั้นรัฐชายฝั่งจะไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้ทุกฉบับอีกต่อไป แต่จะถูกจำกัดให้สามารถบังคับใช้ได้เพียงเฉพาะกฎหมายฉบับใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ 4 ประการข้างต้นเท่านั้น ดังนั้น กฎหมายเกี่ยวกับเรื่องอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนือขอบเขต 4 ประการข้างต้นจึงสามารถใช้บังคับได้เพียงแค่อำนาจแห่งรัฐที่ครอบคลุมถึงเพียงแผ่นดินและท้องทะเลที่ไกลออกไปไม่เกิน 12 ไมล์ทะเลจากเส้นฐานซึ่งเป็นเขตของทะเลอาณาเขตเท่านั้น³⁹

³⁶ UNCLOS 1982, Art 19.

³⁷ UNCLOS 1982, Art. 25.

³⁸ อภิญา เลื่อนฉวี, กฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีเมือง, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2554), น. 143.

³⁹ คณิต ฌ นคร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2551), น. 87. จิตฤดี วีระเวสส์, สรุปย่อหลักกฎหมายอาญา เล่ม 1, (กรุงเทพฯ: อภิชาติ, 2552), น. 19.

เพราะฉะนั้น เมื่อพิจารณาตามหลักการข้างต้นแล้ว ในกรณีที่มีการกระทำความผิดในบริเวณเขตต่อเนื่องของ armed guards ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เรือลำอื่น ๆ โดยไม่เข้าเหตุยกเว้นความรับผิดด้วยการป้องกันตนเองโดยชอบ รัฐชายฝั่งที่เป็นเจ้าของเขตต่อเนื่องนั้นก็หาได้มีเขตอำนาจทางอาญาเหนือเรือต่างชาติลำที่มี armed guards บนเรือนั้นแต่อย่างใดไม่ ทั้งนี้ เว้นเสียแต่ว่าจะเข้าข้อยกเว้นดังที่จะอธิบายต่อไปในหัวข้อ 3.2.2

ข. เขตเศรษฐกิจจำเพาะ

ในบริเวณท้องทะเลที่เป็นเขตเศรษฐกิจจำเพาะนั้น รัฐชายฝั่งจะมีสิทธิอธิปไตยและอำนาจจำเพาะบางประการเท่านั้น ได้แก่ (ก) สิทธิอธิปไตยในส่วนที่เกี่ยวกับการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติทั้งในบริเวณห้วงน้ำ บริเวณพื้นผิวดินใต้น้ำทะเลและใต้ดินพื้นทะเล (ข) มีสิทธิและอำนาจทางกฎหมายจำเพาะในการก่อตั้งเกาะจำลอง สิ่งก่อสร้าง (ค) มีอำนาจจำเพาะในการใช้ทะเลเพื่อประโยชน์ทางพลังงานหรือพลังงานจากกระแสไฟฟ้า (ง) มีอำนาจเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมหรือป้องกันภาวะมลพิษที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และ (จ) สิทธิและหน้าที่อื่น ๆ ที่จะต้องไม่กระทำการใด ๆ อันกระทบต่อการเดินเรือ การวางสายหรือท่อต่าง ๆ⁴⁰ กล่าวอีกนัยหนึ่ง สิ่งที่รัฐชายฝั่งพึงมีเหนือน่านน้ำทางทะเลในส่วนนี้จะเป็นเรื่องของสิทธิอธิปไตยและอำนาจจำเพาะบางประการซึ่งไม่ใช่อำนาจอธิปไตยแต่อย่างใด ดังนั้น การกระทำความผิดใด ๆ ในทางอาญาที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม การป้องกันภาวะมลพิษ สิ่งก่อสร้างหรือการใช้ประโยชน์ในทางพลังงานจากน้ำ จึงย่อมไม่อยู่ในอำนาจแห่งการบังคับใช้กฎหมายของรัฐชายฝั่งในลักษณะที่เป็นอำนาจอธิปไตย

เพราะฉะนั้น เมื่อพิจารณาตามหลักการข้างต้นแล้ว ในกรณีที่มีการกระทำความผิดของ armed guards ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เรือลำอื่น ๆ โดยไม่เข้าเหตุยกเว้นความรับผิดด้วยการป้องกันตนเองโดยชอบ รัฐชายฝั่งที่เป็นเจ้าของเขตเศรษฐกิจจำเพาะนั้นก็หาได้มีเขตอำนาจทางอาญาเหนือเรือต่างชาติลำที่มี armed guards บนเรือนั้นแต่อย่างใดไม่ ทั้งนี้ เว้นเสียแต่ว่าจะเข้าข้อยกเว้นดังที่จะอธิบายต่อไปในหัวข้อ 3.2.2

ค. ทะเลหลวง

สำหรับท้องทะเลในส่วนที่เป็นทะเลหลวงนั้น บริเวณดังกล่าวนี้ย่อมถือเป็นสาธารณสมบัติของมนุษยชาติภายใต้หลัก “res communis” ซึ่งรัฐใดรัฐหนึ่งจะอ้างอธิปไตยเหนือบริเวณทะเลหลวงมิได้⁴¹ ดังนั้น ผู้ที่มีเขตอำนาจเหนือการกระทำทั้งปวงบนเรือที่เดินเรืออยู่ในเขตทางทะเลดังกล่าวจึงมีแค่เพียงรัฐเจ้าของธงประจำเรือของเรือลำที่มีการกระทำดังกล่าวเกิดขึ้นเท่านั้น⁴² เช่น กรณีที่มีการทำร้ายร่างกายหรือการฆ่ากันระหว่าง armed guards บนเรือด้วยกันเอง หรือในกรณีที่ armed guards บนเรือนั้นมีข้อขัดแย้งกันกับนายเรือจึงเอาปืนมายิงนายเรือจนเป็นเหตุให้นายเรือนั้น

⁴⁰ นพพร โพธิ์รังสิยากร, กฎหมายทะเล (ตอนที่ 1), ตุลาคม, 35:1, (กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม, 2531), น. 70.

⁴¹ นพพร โพธิ์รังสิยากร, กฎหมายทะเล (ตอนที่ 6), ตุลาคม, 35:6, (กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม, 2531), น. 82.

⁴² คดี The Lotus (France v. Turkey), P.C.I.J. Series A, No. 10 (1927), อ้างถึงใน จุมพต สายสุนทร, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 32, น. 400-402.

ถึงแก่ความตายในระหว่างที่เรื่อนั้นกำลังเดินทางอยู่ในเขตทะเลหลวง เป็นต้น ซึ่งตามตัวอย่างที่ยกมานี้รัฐที่จะมีเขตอำนาจในทางอาญาก็จะมีเพียงแต่รัฐเจ้าของธงประจำเรือเท่านั้น แต่ถ้าหากพฤติการณ์เปลี่ยนไปเป็นต้นว่า armed guards บนเรื่อนั้นได้ทำการยิงเรืออีกลำหนึ่งในระหว่างการเดินเรือในเขตทะเลหลวง กรณีอย่างหลังนี้ย่อมถือเป็นพฤติการณ์ที่เข้าข่ายยกเว้นดังที่จะอธิบายต่อไปในหัวข้อ 3.2.2

3.2.2 ข้อยกเว้น

จากบทหลักตามกรณีทั้งปวงดังที่กล่าวมาข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นกรณีของการกระทำความผิดทางอาญาของ armed guards ที่เกิดขึ้นในเขตต่อเนื่อง เขตเศรษฐกิจจำเพาะ หรือในทะเลหลวง รัฐชายฝั่งซึ่งเป็นเจ้าของเขตต่อเนื่องหรือเขตเศรษฐกิจจำเพาะ หรือรัฐชายฝั่งซึ่งมีที่ตั้งในบริเวณใกล้เคียงกับทะเลหลวงนั้นหาได้มีเขตอำนาจทางอาญาเหนือเรือต่างชาติลำที่มี armed guards ที่กระทำความผิดบนเรื่อนั้นแต่อย่างใดไม่ หากแต่รัฐผู้มิเขตอำนาจทางอาญาเหนือการกระทำความผิดบนเรื่อนั้นกลับเป็นรัฐเจ้าของธงประจำเรือทั้งสิ้น ในฐานะที่รัฐเจ้าของธงประจำเรื่อนั้นเป็นเจ้าของเขตอำนาจใน “แผ่นดินลอยน้ำ” ดังที่คณะผู้เขียนได้กล่าวอธิบายไว้ข้างต้น

อย่างไรก็ดี บทหลักข้างต้นนี้มีข้อยกเว้นอยู่ว่า การใช้เขตอำนาจดังกล่าวของรัฐเจ้าของธงประจำเรื่อนั้นจะต้องไม่เกินไปกว่าการใช้เขตอำนาจของรัฐนั้นในดินแดนของตน⁴³ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ หากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นบนเรือที่เดินทางอยู่ในเขตทะเลหลวงและการกระทำความผิดดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อเรือที่ชักธงของอีกรัฐหนึ่ง ในกรณีเช่นนี้ย่อมต้องใช้บังคับหลักเรื่องเขตอำนาจในลักษณะเสมือนหนึ่งว่า “ดินแดน” ของรัฐสองรัฐได้เข้ามาเกี่ยวข้องกัน⁴⁴ ดังเช่นในคดี The Lotus ซึ่งเป็นคดีพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศฝรั่งเศสและประเทศตุรกี โดยเหตุแห่งความขัดแย้งนั้นสืบเนื่องมาจากเรือสัญชาติฝรั่งเศสที่ชื่อ “Lotus” ได้ชนกันกับเรือสัญชาติตุรกีที่ชื่อ “Boz-Kourt” เป็นเหตุให้มีลูกเรือของเรือ “Boz-Kourt” เสียชีวิตเป็นจำนวน 8 คน และในที่สุดศาลอาญาแห่งเมืองอิสตันบูล ประเทศตุรกี ได้พิพากษาลงโทษเจ้าหน้าที่ต้นหนของเรือ “Lotus” อันนำมาซึ่งความไม่พอใจและข้อโต้แย้งของรัฐบาลฝรั่งเศสที่ว่า ศาลของตุรกีนั้นไม่มีเขตอำนาจที่จะพิจารณาพิพากษาเจ้าหน้าที่ต้นหนของเรือ “Lotus” เพราะการชนกันของเรือทั้งสองนั้นเกิดขึ้นในเขตทะเลหลวง พร้อมกันนี้รัฐบาลฝรั่งเศสจึงได้กล่าวอ้างว่า เฉพาะรัฐเจ้าของธงประจำเรือ “Lotus” (ซึ่งก็คือฝรั่งเศส) เท่านั้นที่จะมีเขตอำนาจดำเนินคดีกับลูกเรือของเรือ “Lotus”⁴⁵

อย่างไรก็ดี ศาลสถิตยุติธรรมระหว่างประเทศ (Permanent Court of International Justice: PCIJ) ซึ่งเป็นศาลที่คู่กรณีได้ทำความตกลงให้เสนอข้อพิพาท ได้แสดงความเห็นพ้องกับข้อกล่าวอ้างดังกล่าวข้างต้นของรัฐบาลฝรั่งเศส แต่ก็ได้วินิจฉัยให้ศาลของประเทศตุรกีมีเขตอำนาจ

⁴³ จุมพต สายสุนทร, *เพ็งอ้วง*, น. 402.

⁴⁴ จุมพต สายสุนทร, *เพ็งอ้วง*.

⁴⁵ คดี The Lotus (France v. Turkey), อ้างถึงใน จุมพต สายสุนทร, *เพ็งอ้วง*, น. 400-402.

ทางอาญาเหนือการกระทำความผิดของลูกเรือในเรือ “Lotus” ทั้งนี้ เนื่องจากว่าผลของการกระทำความผิดของเรือซึ่งชักธงฝรั่งเศสนั้นได้เกิดขึ้นต่อเรือซึ่งชักธงของตุรกีซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของ “ดินแดนตุรกี” ซึ่งกฎหมายอาญาของตุรกีมีขอบเขตการบังคับใช้ที่ไปครอบคลุมถึง อีกทั้งยังไม่มีหลักกฎหมายระหว่างประเทศใด ๆ ที่กำหนดให้รัฐต้องพิจารณาเพียงแค่สถานที่เกิดเหตุซึ่งเป็นจุดที่ความผิดได้อุบัติขึ้นเท่านั้น ดังนั้น การดำเนินคดีอาญาของศาลตุรกีจึงกระทำได้เพราะเป็นการใช้เขตอำนาจของรัฐตามหลักดินแดน (Territorial Principle)⁴⁶ หรือที่เรียกกันโดยเฉพาะเจาะจงว่า “เขตอำนาจทางดินแดนที่เป็นภาววิสัย” (Objective Territorial Jurisdiction)⁴⁷

เพราะฉะนั้น เมื่อนำเอาหลักการว่าด้วยเขตอำนาจทางดินแดนที่เป็นภาววิสัยข้างต้น มาปรับใช้กับกรณีของการกระทำความผิดของ armed guards ที่เกิดขึ้นบนเรือที่ชักธงของรัฐหนึ่ง แล้วผลไปเกิดขึ้นกับเรือที่ชักธงอีกรัฐหนึ่ง เช่น armed guards บนเรือที่ชักธงฝรั่งเศสทำการยิงเรือประมงที่ชักธงตุรกีจนเป็นเหตุทำให้ชาวประมงสัญชาติตุรกีเสียชีวิตและตัวเรือประมงนั้นได้รับความเสียหาย ในกรณีเช่นนี้ศาลของประเทศตุรกีก็ย่อมมีเขตอำนาจทางอาญาเหนือ armed guards ที่อยู่บนเรือที่ชักธงฝรั่งเศสด้วยเช่นเดียวกัน

4. ข้อพิจารณาตามกฎหมายไทยเกี่ยวกับเขตอำนาจของรัฐเหนือการกระทำความผิดของ Armed Guards ที่เกิดขึ้นในทะเล

4.1 ประมวลกฎหมายอาญา

จากคดี The Lotus ข้างต้น ซึ่งศาลสถิตยุติธรรมระหว่างประเทศได้วางหลัก “เขตอำนาจทางดินแดนที่เป็นภาววิสัย” อันส่งผลให้รัฐเจ้าของธงประจำเรือที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดของเรือที่ชักธงของอีกรัฐหนึ่งนั้นมีอำนาจทางอาญาในการจับกุมและสืบสวนสอบสวนเพื่อพิจารณาพิพากษาคดี ในขณะเดียวกัน หลักทั่วไปว่าด้วยเขตอำนาจทางอาญาของรัฐเจ้าของธงประจำเรือที่ได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นก็ได้ถูกหักล้างแต่ประการใด ดังนั้น ในกรณีที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นบนเรือลำหนึ่งแล้วผลของการกระทำนั้นไปเกิดขึ้นกับเรืออีกลำหนึ่ง รัฐที่มีเขตอำนาจทางอาญาเหนือเรือที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นนั้นจึงมีทั้งรัฐที่เป็นรัฐเจ้าของธงประจำเรือที่ก่อเหตุและรัฐเจ้าของธงประจำเรือที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งถือว่าเป็นกรณีที่รัฐมีเขตอำนาจซ้อนกัน (Concurrent Jurisdiction) ซึ่งหากไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐใดรัฐหนึ่งว่าด้วยการดำเนินคดีซ้ำซ้อน (Double Jeopardy) แล้ว ผู้กระทำความผิดในกรณีนั้น ๆ ก็อาจจะต้องถูกพิจารณาพิพากษาลงโทษในความผิดเดียวกันถึงสองครั้ง⁴⁸

⁴⁶ จุมพต สายสุนทร, *เพ็งอ้วง*.

⁴⁷ ลาวัญย์ ถนัดศิลปกุล, “กฎหมายระหว่างประเทศ,” *วารสารกฎหมายสุโขทัยธรรมมาธิราช*, 18:2, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2549), น. 161. จุมพต สายสุนทร, *เพ็งอ้วง*, น. 256.

⁴⁸ จุมพต สายสุนทร, *เพ็งอ้วง*, น. 257.

จากการวางหลักในคำวินิจฉัยของศาลสถิตยุติธรรมระหว่างประเทศข้างต้น จึงได้มีแนวคิดในการแก้ไขปัญหาเรื่องเขตอำนาจแห่งรัฐที่ซ้ำซ้อนกัน โดยบางกลุ่มประเทศได้มีความพยายามด้วยการจัดทำสนธิสัญญากรุงมอนเตวิเดโอว่าด้วยกฎหมายอาญาระหว่างประเทศ ค.ศ. 1940 (Montevideo Treaty on International Penal Law, 1940) ซึ่งมีข้อบทเกี่ยวข้องว่า ความผิดอาญาที่กระทำในทะเลหลวงนั้นจะดำเนินคดีและลงโทษได้ก็แต่เฉพาะตามกฎหมายแห่งรัฐเจ้าของธงประจำเรือเท่านั้น⁴⁹ แต่สนธิสัญญานี้ก็มิได้ประสบความสำเร็จตามความมุ่งประสงค์สักเท่าใดสังเกตได้จากการที่มีกลุ่มประเทศที่ลงนามในสนธิสัญญานี้จำนวน 6 ประเทศ ได้แก่ อาเจนตินา โบลิเวีย บราซิล โคลัมเบีย ปารากวัย และเปรู แต่มีเพียง 1 ประเทศเท่านั้นที่ได้ให้สัตยาบัน ได้แก่ อูรุกวัย ซึ่งเป็นประเทศผู้เก็บรักษาสนธิสัญญา (Depositary Country)⁵⁰

ประเทศไทยไม่ได้เป็นรัฐภาคีของสนธิสัญญาข้างต้น ดังนั้น ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยจึงมีทั้งบทบัญญัติที่รับรองการใช้เขตอำนาจทางอาญาเหนือเรือที่ชักธงประจำเรือของตนดังที่ปรากฏในมาตรา 4 วรรคสอง และบทบัญญัติที่รับรองการใช้เขตอำนาจของรัฐตามหลักเขตอำนาจทางดินแดนที่เป็นภาววิสัยดังที่ปรากฏในมาตรา 5 วรรคแรก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“มาตรา 4 ผู้ใดกระทำความผิดในราชอาณาจักร ต้องรับโทษตามกฎหมาย

การกระทำความผิดในเรือไทยหรืออากาศยานไทย ไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใดให้ถือว่ากระทำความผิดในราชอาณาจักร”

“มาตรา 5 ความผิดใดที่การกระทำแม้แต่ส่วนหนึ่งส่วนใดได้กระทำในราชอาณาจักรก็ดี ผลแห่งการกระทำเกิดในราชอาณาจักรโดยผู้กระทำประสงค์ให้ผลนั้นเกิดในราชอาณาจักร หรือโดยลักษณะแห่งการกระทำผลที่เกิดขึ้นควรเกิดในราชอาณาจักร หรือย่อมจะเล็งเห็นได้ว่าผลนั้นจะเกิดในราชอาณาจักรก็ดี ให้ถือว่าความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร”

จากบทบัญญัติข้างต้น กรณีของมาตรา 4 วรรคสอง ที่เป็นเรื่องของการใช้เขตอำนาจทางอาญาเหนือเรือที่ชักธงประจำเรือของตนนั้น ถือว่ามีความชัดเจนในตัว เพราะโดยบทบัญญัติดังกล่าวมุ่งเน้นไปที่การกระทำความผิดในเรือไทยเท่านั้น โดยที่มิได้สนใจว่าผลแห่งการกระทำนั้นจะไปบังเกิด ณ ที่ใด ดังนั้น ถ้าหากปรากฏว่ามี armed guards บนเรือที่ชักธงของไทยได้กระทำการยิงโจมตีเรือต่างชาติลำอื่นโดยเจตนาหรือกระทำการป้องกันตนเองแต่เป็นในลักษณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแล้วไปก่อให้เกิดความเสียหายแก่เรือต่างชาติลำอื่นนั้น กรณีเช่นนี้นี้ย่อมถือว่าเข้าลักษณะตามมาตรา 4 วรรคสอง ซึ่งประเทศไทยในฐานะที่เป็นรัฐเจ้าของธงประจำเรือย่อมมีเขตอำนาจทางอาญาเหนือการกระทำของ armed guards ที่อยู่บนเรือไทยดังกล่าว

ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากว่ามี armed guards บนเรือต่างชาติที่กระทำการยิงโจมตีเรือไทยในบริเวณน่านน้ำอื่น ๆ ที่อยู่ไกลโพ้นทะเลเลยออกไปจากทะเลอาณาเขตของไทย ทำให้คนประจำเรือ

⁴⁹ Montevideo Treaty on International Penal Law, 1940, Art. 8.

⁵⁰ UNHCR, Treaty on International Penal Law (Revised), Last updated: 23rd May 2016, available at <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?docid=3ae6b3a62c>, retrieved 24th May 2016.

ที่ชักรงไทยนั้นได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต หรือตัวเรือได้รับความเสียหาย กรณีเช่นนี้ย่อมไม่สามารถใช้มาตรา 4 วรรคสอง ได้อย่างแน่นอน เพราะไม่ใช่กรณีที่เกิดการทำความผิด (ทั้งหมดหรือส่วนใดส่วนหนึ่ง) เกิดในเรือไทย หากแต่มีเพียงแต่ “ผล” เท่านั้นที่เกิดในเรือไทย⁵¹ ส่วนประเด็นว่ากรณีดังกล่าวจะถือว่าเข้าลักษณะเป็นผลแห่งการกระทำที่เกิดในราชอาณาจักรตามมาตรา 5 วรรคแรกหรือไม่นั้น จริง ๆ แล้วบทบัญญัติดังกล่าวก็ไม่ได้กำหนดเอาไว้อย่างชัดเจน จึงทำให้เกิดช่องว่างที่จะต้องมีการตีความกฎหมาย ซึ่งโดยหลักการตีความกฎหมายอาญาที่จะต้องตีความโดยเคร่งครัด⁵² นักวิชาการและนักกฎหมายจึงต่างตีความกันว่า กรณีที่จะถือว่า “ผล” ได้เกิดขึ้นในราชอาณาจักรตามมาตรา 5 วรรคแรก นั้นจะต้องเป็นกรณีที่ผลแห่งการกระทำได้เกิดขึ้นในที่ที่เป็นราชอาณาจักรจริง ๆ เท่านั้น ไม่ได้ครอบคลุมหรือขยายไปถึงกรณีที่ผลแห่งการกระทำได้เกิดขึ้นบนเรือไทยหรืออากาศยานไทยแต่อย่างใด⁵³ ทั้งนี้ ภายใต้พื้นฐานแนวความคิดแห่ง “ทฤษฎีรวมสถานที่เกิดเหตุ” (Ubiquitätstheorie) ที่เป็นการให้ความหมายของสถานที่เกิดเหตุว่ามิได้หมายเฉพาะสถานที่ที่การกระทำได้กระทำลงเท่านั้น แต่หมายรวมถึงสถานที่ที่ผลของการกระทำเกิดขึ้นด้วย โดยมีราชอาณาจักรเป็นจุดเกาะเกี่ยวตาม “หลักดินแดน” (Territorialitätsprinzip/territorial principle)⁵⁴

อย่างไรก็ดี ในกรณีของการทำความผิดที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรนั้น ถ้าหากว่าผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าวและผู้เสียหายเป็นรัฐบาลไทยหรือคนไทย โดยความผิดนั้นเป็นความผิดตามที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 8 ได้กำหนดไว้ เช่น ความผิดต่อชีวิต⁵⁵ ความผิดต่อร่างกาย⁵⁶ ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์⁵⁷ ในกรณีเช่นนี้ผู้เสียหายย่อมมีสิทธิร้องขอให้มีการลงโทษจำเลยในราชอาณาจักรได้ เว้นเสียแต่ว่าจำเลยดังกล่าวจะได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลต่างประเทศจนได้มีคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ปล่อยตัวแล้ว หรือศาลในต่างประเทศได้พิพากษาให้

⁵¹ เกียรติจร วังนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1: บทบัญญัติทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 10, (กรุงเทพฯ: พลสมายพรินต์, 2551), น. 53.

⁵² ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 บัญญัติว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย”

⁵³ ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ, หลักกฎหมายอาญา ภาคทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 12, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2554), น. 21. สหรัฐ กิติ ศุภการ, หลักและคำพิพากษา: กฎหมายอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 6, (กรุงเทพฯ: อมรินทร์พรินต์แอนด์พับลิชชิง, 2559), น. 44. วีระชาติ เอี่ยมประไพ, คำบรรยาย วิชา กฎหมายอาญา ม.1-58 และ 107-208, บรรยายเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2554, รวมคำบรรยาย ภาคหนึ่ง สมัยที่ 64 เล่มที่ 2, (กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2554), น. 277. นิธิ ศรีนาราย, ฎีกา 5 ปี กฎหมายอาญา, (ราชบุรี: โรงพิมพ์ธรรมรักษ์, 2549), น. 14. วิโรจน์ ลีกุล และ วัฒน บัญเหิน, กฎหมายอาญา (ฉบับเตรียมสอบ 1): ภาค 1 (บทบัญญัติทั่วไป), (กรุงเทพฯ: ที.เค. พรินต์, 2553), น. 21. จิตฤดี วีระเวสส์, อ้าวแล้วเชิงอรรถที่ 39, น. 21.

⁵⁴ คณิต ณ นคร, อ้าวแล้วเชิงอรรถที่ 39, น. 92-93.

⁵⁵ ตามที่ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติไว้ในมาตรา 288 ถึง 290

⁵⁶ ตามที่ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติไว้ในมาตรา 295 ถึง 298

⁵⁷ ตามที่ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติไว้ในมาตรา 358 ถึง 360

ลงโทษและผู้นั้นได้รับโทษดังกล่าวจนพ้นโทษแล้ว⁵⁸ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ในกรณีที่การกระทำ ความผิดของจำเลยนั้นเป็นการกระทำเพียงครั้งเดียวแต่มีความผิดตามกฎหมายของทั้งสองประเทศที่มีเขตอำนาจเหนือการกระทำนั้น ถ้าหากว่าจำเลยได้ถูกลงโทษตามข้อหาใดข้อหาหนึ่งในต่างประเทศแล้ว ศาลของประเทศไทยจะพิจารณาพิพากษาลงโทษภายใต้ข้อหาเดียวกันซ้ำอีกไม่ได้⁵⁹

เพราะฉะนั้น ในกรณีที่มีการกระทำความผิดของ armed guards บนเรือเกิดขึ้น ประเทศไทย ในฐานะรัฐเจ้าของธงประจำเรือและในฐานะรัฐชายฝั่งจะมีอำนาจทางอาญาในอันที่จะดำเนินการจับกุมและสอบสวน armed guards เหล่านั้นได้หรือไม่ จึงต้องแยกประเด็นออกเป็น 2 กรณีดังต่อไปนี้

กรณีแรก กรณีที่ armed guards บนเรือที่ชักธงของประเทศไทยกระทำความผิดโดยเจตนา หรือโดยการป้องกันตนเองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แม้ว่าสถานที่เกิดเหตุจะอยู่นอกเขตทางทะเลของประเทศไทยหรือว่าอยู่ในเขตทางทะเลของประเทศไทยที่ไม่ใช่ทะเลอาณาเขต กรณีเช่นนี้ประเทศไทยในฐานะรัฐเจ้าของธงประจำเรือย่อมเป็นผู้มีอำนาจทางอาญาที่สามารถดำเนินการจับกุมและสอบสวนการกระทำความผิดของ armed guards เหล่านั้นได้เสมอ ทั้งนี้ ตามมาตรา 4 วรรคสอง⁶⁰

กรณีที่สอง กรณีที่ armed guards บนเรือที่ชักธงต่างชาตกระทำความผิดโดยเจตนาหรือโดยการป้องกันตนเองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแล้วก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตร่างกายหรือทรัพย์สินของคนไทยหรือเรือไทย ในกรณีเช่นนี้ถ้าหากว่าสถานที่เกิดเหตุอยู่นั้นอยู่ในบริเวณทะเลอาณาเขตของประเทศไทย ประเทศไทยในฐานะรัฐชายฝั่งย่อมมีเขตอำนาจทางอาญาเหนือการกระทำความผิดของ armed guards บนเรือต่างชาตเหล่านั้น ทั้งนี้ ตามบทบัญญัติมาตรา 5 วรรคแรก เพราะบริเวณทะเลอาณาเขตนั้นย่อมยังคงถือว่าเป็นราชอาณาจักรของประเทศไทย แต่ถ้าหากว่าเหตุการณ์ที่ทำให้คนไทยหรือเรือไทยได้รับความเสียหายนั้นเกิดขึ้นในบริเวณที่อยู่พ้นไปจากทะเลอาณาเขต กรณีเช่นนี้นี้โดยหลักแล้วประเทศไทยก็จะไม่มีเขตอำนาจเหนือการกระทำของ armed guards แต่อย่างใด เนื่องจากว่าสถานที่เกิดเหตุไม่ได้เกิดขึ้นในที่ที่เป็นราชอาณาจักรจริง ๆ⁶¹ เว้นเสียแต่ว่าผู้เสียหายนั้นจะได้ร้องขอต่อศาลให้มีการลงโทษ armed guards เหล่านั้นในราชอาณาจักร ทั้งนี้ ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า armed guards เหล่านั้นจะต้องยังไม่ถูกศาลต่างประเทศพิพากษาคดีจนถึงที่สุดให้ปล่อยตัว หรือจะต้องได้มีการพิพากษาลงโทษโดยที่ได้มีการรับโทษไปแล้วอย่างเสร็จสิ้นครบถ้วนในต่างประเทศ

⁵⁸ ดู ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 10. ทั้งนี้ โจทก์ไม่จำเป็นต้องนำสืบว่าผู้กระทำความผิดเคยถูกลงโทษในศาลอื่นมาแล้ว เว้นแต่จำเลยจะได้เถียงขึ้นมา, ดู คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 801/2505 (ประชุมใหญ่), อ้างถึงใน จิตฤดี วีระเวสส์, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 39, น. 26.

⁵⁹ ดู คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4901/2555

⁶⁰ อย่างไรก็ดี ถึงแม้ว่าสถานที่เกิดเหตุอยู่นั้นอยู่ในบริเวณทะเลอาณาเขต ประเทศไทยก็ย่อมมีเขตอำนาจทางอาญาเหนือการกระทำของ armed guards ดังกล่าวอยู่เช่นเดิม เพียงแต่ว่าเป็นเขตอำนาจที่มาจากคนละฐานอำนาจ เพราะถ้าหากว่าการกระทำความผิดเกิดขึ้นในบริเวณไม่เกิน 12 ไมล์ทะเลนับจากเส้นฐานซึ่งจัดอยู่ในทะเลอาณาเขตแล้ว การกระทำดังกล่าวก็ย่อมถือว่าเป็นการกระทำความผิดในราชอาณาจักรตามมาตรา 4 วรรคแรก ประเทศไทยในฐานะรัฐชายฝั่งจึงย่อมมีอำนาจทางอาญาเหนือการกระทำดังกล่าวของ armed guards ตามหลักดินแดน

⁶¹ โปรดดู ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ และ สหรัญ กิติ ศุภการ, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 53.

4.2 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด พ.ศ. 2534

พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจดำเนินการตามความจำเป็นเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัดได้⁶² ทั้งนี้ ในการดำเนินการดังกล่าว เจ้าหน้าที่ทหารเรืออาจทำการส่งเรือหรืออากาศยานในบังคับบัญชาไปยังเรือที่ต้องสงสัยนั้นเพื่อตรวจสอบเอกสารที่แสดงสิทธิในการชักธงได้ ซึ่งหากยังมีความสงสัยอยู่ก็อาจดำเนินการตรวจค้นบนเรือนั้นต่อไปได้เท่าที่จำเป็น⁶³ นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ทหารเรือยังมีอำนาจสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นโจรสลัดอีกด้วย⁶⁴

ทั้งนี้ ความหมายของ “การกระทำอันเป็นโจรสลัด” ข้างต้น หมายความว่า (ก) การยึดหรือการเข้าควบคุมเรือลำใด โดยใช้กำลังหรือโดยขู่เชื้ญว่าจะกระทำการอันตรายต่อเรือ หรือโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือโดยขู่เชื้ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายต่อบุคคลในเรือนั้น (ข) การทำลายเรือ ทำให้เกิดความเสียหายแก่เรือ หรือกระทำได้ด้วยประการใด ๆ อันน่าจะเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่เรือ (ค) การหน่วงเหนี่ยว การกักขัง หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย หรือ (ง) การชิงทรัพย์หรือการปล้นทรัพย์ ซึ่งได้กระทำในทะเลหลวงหรือในเขตเศรษฐกิจจำเพาะไม่ว่าจะเป็นของประเทศใดโดยบุคคลในเรือเอกชนหรืออากาศยานเอกชนลำหนึ่งต่อเรือบุคคล หรือทรัพย์สินในเรืออีกลำหนึ่ง และได้กระทำไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของผู้กระทำนั้น

จากหลักเกณฑ์ทางกฎหมายข้างต้นจะเห็นว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายที่มุ่งให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือในการเข้าดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัดในทะเลหลวงหรือในเขตเศรษฐกิจจำเพาะเท่านั้น ไม่ได้มีขอบเขตที่ครอบคลุมไปถึงการควบคุมเรือที่มี armed guards บนเรือแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาหลักกฎหมายข้างต้นแล้วก็อาจมีข้อพิจารณาอยู่เช่นกันว่า ในกรณีที่ armed guards บนเรือสินค้าที่เดินเรืออยู่ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศไทยหรือทะเลหลวงนั้นทำการยิงโจมตีเรือของโจรสลัดหรือเรืออื่น ๆ ที่เข้าใจว่าเป็นเรือของโจรสลัดในลักษณะที่ไม่เข้าองค์ประกอบของการป้องกันตนเองโดยชอบ ก็อาจมีข้อคำถามได้ว่าในกรณีเช่นนี้เจ้าหน้าที่ทหารเรือจะอาศัยอำนาจตามกฎหมายฉบับนี้ในการเข้าจับกุมเรือสินค้าดังกล่าวได้หรือไม่ เพราะโดยความหมายของ “การกระทำอันเป็นโจรสลัด” แล้วจะมีความครอบคลุมถึงการทำลายเรือ ทำให้เกิดความเสียหายแก่เรือ หรือกระทำได้ด้วยประการใด ๆ อันน่าจะเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่เรือด้วย

ในความเห็นของคณะผู้เขียนแล้ว แม้ว่าการกระทำของ armed guards บนเรือจะเข้าลักษณะเป็นการทำลายเรือ ทำให้เกิดความเสียหายแก่เรือ หรือกระทำได้ด้วยประการใด ๆ อันน่าจะเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่เรือด้วย

⁶² มาตรา 5 แห่ง พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด พ.ศ. 2534

⁶³ มาตรา 6 แห่ง พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด พ.ศ. 2534

⁶⁴ ทั้งนี้ ให้ถือว่าการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นที่ทำไว้เป็นส่วนหนึ่งของการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา 5)

เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่เรือ แต่ก็ไม่น่าจะเข้าองค์ประกอบของการกระทำอันเป็นโจรสลัด เนื่องจากว่าการกระทำดังกล่าวนั้นจะต้องมีเจตนาพิเศษแห่งการกระทำที่ได้กระทำไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของผู้กระทำด้วย ซึ่งคำว่า “ได้กระทำไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของผู้กระทำ” ตามบทนิยามของการกระทำอันเป็นโจรสลัดนั้นน่าจะหมายถึงความถึงประโยชน์ในทางทรัพย์สินเท่านั้น ไม่น่าจะหมายความรวมถึงประโยชน์ส่วนตัวในแง่ของความสะใจหรือการล้างแค้นส่วนตัว ดังนั้น เจ้าหน้าที่ทหารเรือจึงไม่น่าจะมีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนเรือสินค้าดังกล่าว

4.3 พระราชบัญญัติเพิ่มอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางน้ำ พ.ศ. 2496

ในกรณีที่มีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าจะมีหรือได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นในเรือลำใด ๆ ซึ่งใช้เส้นทางออกไปสู่หรือเข้ามาจากทะเล หรือระหว่างราชอาณาจักรกับดินแดนต่างประเทศ พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรในกองตำรวจน้ำ กรมตำรวจ มีอำนาจสั่งห้ามมิให้ผู้ใดขึ้นมิใช่เจ้าพนักงานที่กฎหมายบัญญัติให้มีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับยานพาหนะขึ้นไปหรือนำเรือ แพหรือพาหนะชนิดใด ๆ เข้าเทียบเรือ นั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาต ทั้งนี้ ในการสั่งห้ามเช่นนั้นจะต้องแจ้งให้ผู้ควบคุมเรือนั้นทราบ⁶⁵ โดยนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรในกองตำรวจน้ำ กรมตำรวจ⁶⁶ นั้นอาจเข้าทำการค้นในเรือตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องมีหมาย⁶⁷ และผู้ควบคุมยานพาหนะจะต้องให้ความสะดวกตามสมควรแก่ตำรวจในการที่จะขึ้นไปบนเรือนั้นด้วย⁶⁸

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ถูกตราขึ้นเนื่องจากว่ากรมตำรวจตามโครงสร้างในสมัยปี พ.ศ. 2496 นั้น⁶⁹ ได้จัดตั้งกองตำรวจน้ำขึ้นอีกหน่วยหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ปราบปรามและป้องกันการกระทำผิดทางอาญาในน่านน้ำไทย จึงมีความจำเป็นต้องตรากฎหมายฉบับนี้ขึ้นเพื่อให้อำนาจเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสั่งห้ามมิให้บุคคลอื่นใดนอกเหนือไปจากเจ้าพนักงานตามกฎหมายขึ้นไปบนเรือหรือนำพาหนะใด ๆ เข้าเทียบเรือที่มีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าจะมีหรือได้มีการกระทำความผิด รวมถึงการทำการค้นในเรือนั้นโดยไม่ต้องมีหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้การปราบปรามการกระทำผิดอาญาในน่านน้ำไทย ในเรือหรือในบริเวณท่าเรือสำหรับเรือซึ่งออกไปสู่หรือเข้ามาจากทะเล ได้เป็นไปได้โดยมีประสิทธิภาพสมความมุ่งหมายของทางการ⁷⁰

⁶⁵ มาตรา 5 แห่ง พ.ร.บ. เพิ่มอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางน้ำ พ.ศ. 2496

⁶⁶ ปัจจุบันคือ กองบังคับการตำรวจน้ำ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการเป็นกองบังคับการหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2548

⁶⁷ มาตรา 4 แห่ง พ.ร.บ. เพิ่มอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางน้ำ พ.ศ. 2496

⁶⁸ มาตรา 6 แห่ง พ.ร.บ. เพิ่มอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางน้ำ พ.ศ. 2496

⁶⁹ ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในขณะนั้นคือ จอมพล ป. พิบูลสงคราม

⁷⁰ โปรดดู หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติ

จากหลักเกณฑ์เกี่ยวกับอำนาจที่เพิ่มเติมของกองตำรวจน้ำตามพระราชบัญญัตินี้มีข้อพิจารณาที่น่าสนใจว่า ในกรณีของเรือต่างชาติที่มี armed guards บนเรือซึ่งทำการเดินเรืออยู่นอกทะเลอาณาเขตของประเทศไทย เช่น การเดินเรือที่อยู่ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะหรือทะเลหลวง จะตกอยู่ภายใต้อำนาจแห่งการควบคุมของกองตำรวจน้ำตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ ทั้งนี้ เนื่องจากว่ากฎหมายฉบับนี้มิได้กำหนดเกี่ยวกับเขตอำนาจของกองตำรวจน้ำที่ขยายออกไปถึงเขตเศรษฐกิจจำเพาะหรือทะเลหลวงเหมือนอย่างอำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารเรือตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด พ.ศ. 2534 แต่อย่างใด และเมื่อพิจารณาตามหลักอำนาจอธิปไตยของรัฐซึ่งเป็นเครื่องกำหนดขอบเขตในการบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอันเป็นฐานอำนาจของเจ้าพนักงานตำรวจแล้ว ก็พบว่ากฎหมายที่จะใช้บังคับได้นั้นจะมีขอบเขตโดยทั่วไปไม่เกินเขตทางทะเลที่เป็นทะเลอาณาเขตเท่านั้น⁷¹

ดังนั้น ในกรณีที่มีการกระทำความผิดของ armed guards บนเรือที่ชักธงต่างชาติ นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรในกองบังคับการตำรวจน้ำ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงไม่อาจจะอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ในการเข้าไปควบคุมและค้นเรือลำที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นในเขตเศรษฐกิจจำเพาะหรือทะเลหลวงได้⁷² เว้นเสียแต่ว่าจะได้มีการหมายเรียกจากศาลภายหลังจากผู้เสียหายได้ร้องขอให้ผู้กระทำความผิดนั้นต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายอาญา⁷³ แต่ทั้งนี้ ในการสั่งให้ผู้ควบคุมเรือนั้นหยุดหรือนำเรือไปยังที่ใดเพื่อการดำเนินคดีต่อไปนั้น นายตำรวจฯ น่าจะสามารถกระทำได้ก็ต่อเมื่อเรือที่มีการกระทำความผิดของ armed guards ดังกล่าวได้เข้ามาในทะเลอาณาเขตของประเทศไทยเท่านั้น เพราะถ้าหากว่าเรือเช่นนั้นยังคงอยู่นอกเขตของบริเวณทะเลอาณาเขตแล้ว นายตำรวจฯ ก็ย่อมไม่สามารถเข้าปฏิบัติการได้เพราะพฤติการณ์ไม่ได้เข้าลักษณะของการใช้สิทธิไล่ตามติดพันอย่างกระชั้นชิด (Right of hot pursue) แต่อย่างใด ทั้งนี้ เนื่องจากว่ากรณีที่จะเป็นการใช้สิทธิไล่ตามติดพันอย่างกระชั้นชิดนั้น เรือที่ถูกไล่ตามจะต้องเป็นเรือที่ได้กระทำความผิดหรือมีเหตุผลอันควรเชื่อว่าได้กระทำความผิดตามกฎหมายภายในและข้อบังคับของรัฐชายฝั่งในบริเวณน่านน้ำที่รัฐมีเขตอำนาจก่อนที่เรือนั้นจะหลบหนีเพื่อให้พ้นจากเขตอำนาจของรัฐชายฝั่ง⁷⁴

4.4 พระราชบัญญัติควบคุมอาวุธยุทโธปกรณ์ พ.ศ. 2530 และพระราชบัญญัติศุลกากร พระพุทธศักราช 2469

พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับนี้เป็นกฎหมายที่พึงพิจารณาและบังคับใช้ควบคู่กัน ทั้งนี้ เนื่องจากว่า พ.ร.บ.ควบคุมอาวุธยุทโธปกรณ์ พ.ศ. 2530 นั้นกำหนดให้ยานพาหนะใด ๆ ที่เข้ามาใน

⁷¹ ทัศนิต ณ นคร, *อ่าวแล้วเชิงอรรถที่ 39*, น. 87.

⁷² ดู ข้อ 2 วรรคสอง (11)(ง) แห่งกฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการเป็นกองบังคับการหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2548

⁷³ โปรดดูคำอธิบายในหัวข้อ 4.1 ข้างต้น

⁷⁴ จุมพต สายสุนทร, *อ่าวแล้วเชิงอรรถที่ 32*, น. 402. มัลลิกา พินิจจันทร์, *อ่าวแล้วเชิงอรรถที่ 32*, หน่วยที่ 11, น. 55.

ราชอาณาจักรเพื่อผ่านไปในนอกราชอาณาจักร ถ้ามียุทธภัณฑ์อยู่ในยานพาหนะนั้น เจ้าของผู้ครอบครองยุทธภัณฑ์ (เช่น armed guards) หรือผู้ควบคุมยานพาหนะ จะต้องแจ้งแก่พนักงานศุลกากร ณ ด่านแรกที่มาถึงจากนอกราชอาณาจักร เพื่อควบคุมหรือเก็บรักษายุทธภัณฑ์ไว้จนกว่ายานพาหนะนั้นจะออกไปจากราชอาณาจักร⁷⁵ ซึ่งในกรณีที่ยานพาหนะข้างต้นเป็นเรือเดินทะเลระหว่างประเทศ พระราชบัญญัติศุลกากร พระพุทธศักราช 2469 ก็จะมีบทบัญญัติที่วางหลักเกณฑ์ต่อไปว่า⁷⁶ เรือทุกลำเมื่อมาถึงเขตท่าแล้วก็ต้องหยุดลอยลำ ณ ด่านตรวจที่กำหนดไว้ และต้องให้ความสะดวกทุกอย่างแก่พนักงานศุลกากร⁷⁷ ในการที่จะเข้าไปและขึ้นบนเรือ (ถ้าพนักงานศุลกากรสั่งให้เรื่อนั้นทอดสมอก็ต้องกระทำตาม) นอกจากนี้ นายเรือยังจะต้องตอบคำถามใด ๆ ของพนักงานอันเกี่ยวกับเรือ คนประจำเรือ เส้นทางเดินเรือ ลักษณะของสินค้าที่ขนส่งมาในเรือ ซึ่งถ้าหากว่าบนเรื่อนั้นมี armed guards หรืออาวุธยุทธภัณฑ์ที่บรรทุกมาในเรือด้วย นายเรื่อนั้นก็ย่อมจะต้องรายงานถึงอาวุธยุทธภัณฑ์เหล่านั้น (เช่น ปืน กระสุนปืน ดินปืน หรือวัตถุระเบิดใด ๆ) ที่มีอยู่ในเรือ ทั้งนี้ เมื่อมีคำสั่งให้ส่งมอบอาวุธยุทธภัณฑ์ดังกล่าวแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ นายเรื่อนั้นก็ต้องปฏิบัติตาม โดยอาวุธปืน กระสุน และวัตถุระเบิดนั้นจะถูกเก็บควบคุมแยกกัน กล่าวคือ อาวุธปืนและกระสุนปืนนั้นพนักงานกำกับด่านตรวจจะเป็นผู้เก็บรักษา ในขณะที่วัตถุระเบิดนั้นก็จะไปอยู่ในความควบคุมดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่⁷⁸ และเมื่อถึงเวลาที่เรื่อนั้นเสร็จภารกิจและพร้อมที่จะออกไปจากท่าดังกล่าว บรรดาอาวุธยุทธภัณฑ์ที่ได้ส่งมอบไว้ในความรักษาของศุลกากรเมื่อเรือมาถึงก็จะมี การให้คืนแก่เรือไป⁷⁹

นอกจากการควบคุมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ซึ่งได้แก่ พนักงานศุลกากรและพนักงานเจ้าหน้าที่) ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว ในส่วนของผู้ประกอบการท่าเรือที่ให้บริการแก่เรือเดินทะเลระหว่างประเทศก็จะต้องมีการจัดทำแผนรักษาความปลอดภัยของท่าเรือที่จะต้องระบุถึงมาตรการเพื่อป้องกันอาวุธหรือวัตถุอันตรายและเครื่องมือสำหรับใช้ทำอันตรายต่อบุคคล เรือ หรือท่าเรืออีกด้วย⁸⁰ ซึ่งกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ armed guards จะต้องประสบในระหว่างการประชุมการอยู่บนเรือที่จะเข้ามาเทียบท่านั้นอาจทำให้เกิดความไม่สะดวกต่อผู้ปฏิบัติหน้าที่ของ armed guards

⁷⁵ มาตรา 25 แห่ง พ.ร.บ.ควบคุมอาวุธยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530

⁷⁶ มาตรา 21 แห่ง พ.ร.บ.ศุลกากร พระพุทธศักราช 2469

⁷⁷ คำว่า “พนักงานศุลกากร” และ “พนักงาน” หมายความว่าและกินความรวมถึงบุคคลใด ๆ ซึ่งรับราชการในกรมศุลกากร หรือนายทหารแห่งราชนาวิก หรือนายอำเภอ หรือผู้ช่วยนายอำเภอ ซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นพิเศษให้กระทำการแทนกรมศุลกากร, มาตรา 2 แห่ง พ.ร.บ.ศุลกากร พระพุทธศักราช 2469

⁷⁸ คำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่าและกินความรวมถึงพนักงานใด ๆ ซึ่งได้แต่งตั้งให้มีหน้าที่เฉพาะการหรือพนักงานใดซึ่งกระทำหน้าที่โดยเฉพาะในกิจการตามหน้าที่ของตนโดยปกติ, มาตรา 2 แห่ง พ.ร.บ.ศุลกากร พระพุทธศักราช 2469

⁷⁹ มาตรา 22 แห่ง พ.ร.บ.ศุลกากร พระพุทธศักราช 2469

⁸⁰ ข้อ 17(1) ของคู่มือรักษาความปลอดภัยสำหรับท่าเรือ แนบท้ายประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง กำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้ประกอบกิจการท่าเรือซึ่งเป็นกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภคอันกระทบกระเทือนถึงความปลอดภัยหรือผาสุกของประชาชน ตามข้อ 3(9) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 2)

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ armed guards นั้นจะต้องถูกปลดอาวุธประจำกายในระหว่างการเข้าสู่ท่าเรือ ดังนั้น บริษัทผู้ประกอบการขนส่งทางทะเลจำนวนมากจึงนิยมหันมาใช้วิธีการอื่น ๆ ที่เห็นว่ามีความยุ่งยากน้อยกว่า เช่น การจัดเก็บอาวุธไว้ที่ประเทศของตนไปก่อนแล้วจึงค่อยให้บริษัท PMSC จัดส่งอาวุธทางอากาศมาลงเรือเมื่อถึงเวลาที่เรือนั้นจะเข้าสู่พื้นที่เสี่ยงภัยโจรสลัด⁸¹ หรืออีกวิธีการหนึ่งคือ การใช้คลังอาวุธลอยน้ำ (floating armories) ซึ่งในกรณีอย่างหลังนี้มักจะใช้เรือส่งจัดส่งน้ำมันที่ถูกดัดแปลง (converted oilfield supply boat) มาจอดรออยู่ในบริเวณต่าง ๆ เช่น ทะเลแดง ช่องแคบฮอร์มุซ หรือบริเวณทางใต้ของสาธารณรัฐโมซัมบิก เพื่อที่จะคอยจัดส่ง armed guards ขึ้นไปบนเรือ ซึ่งวิธีการเหล่านี้ก็จะเป็นการจัดปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธของเจ้าหน้าที่แห่งรัฐชายฝั่งที่มักทำให้ armed guards ได้รับผลกระทบในระหว่างการเทียบท่าของเรือที่ตนให้บริการอยู่⁸²

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการพิจารณาบทบัญญัติแห่งกฎหมายของประเทศไทยข้างต้น นอกจากจะพบว่าประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติที่รองรับการใช้ armed guards โดยตรงเพื่อการรักษาความปลอดภัยแก่เรือเดินทะเลระหว่างประเทศให้รอดพ้นจากภัยอันตรายแห่งการกระทำอันเป็นโจรสลัดแล้ว กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนั้นก็พบว่ามีข้อจำกัดในด้านเขตอำนาจของรัฐในฐานะที่เป็นรัฐชายฝั่งเหนือการกระทำความผิดของ armed guards ที่ประจำการอยู่บนเรือที่ชักธงต่างชาติอยู่พอสมควร โดยอาจสรุปและวางแนวทางอันเป็นข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นของคณะผู้เขียนได้ดังนี้

5.1 ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 5 วรรคแรก ไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าผลแห่งการกระทำความผิดอันเกิดกับเรือไทยนั้นจะถือเป็นกรณีที่ผลดังกล่าวได้เกิดในราชอาณาจักรหรือไม่ จึงได้มีการตีความตามตัวบทของกฎหมายอาญาอย่างเคร่งครัดโดยสรุปได้ว่า ในกรณีที่มีการกระทำความผิดของ armed guards เกิดขึ้นบนเรือที่ชักธงต่างชาตินั้น ถึงแม้ว่าผู้เสียหายจะเป็นคนสัญชาติไทย แต่ถ้าหากว่าสถานที่เกิดเหตุมิได้อยู่ในบริเวณทะเลอาณาเขตของประเทศไทยแล้ว ประเทศไทยในฐานะรัฐชายฝั่งก็ย่อมไม่มีเขตอำนาจทางอาญาที่จะดำเนินการจับกุมและสอบสวน armed guards ที่ได้กระทำความผิดเหล่านั้นแต่อย่างใด

⁸¹Richard Madden, "The Armed Security Response to Piracy, and Some of the Hassles," published 17th September 2012, available at Gcaptain, <http://gcaptain.com/armed-security-response-piracy/>, retrieved 27th May 2016.

⁸²Richard Madden, *Ibid.*

อย่างไรก็ดี ถึงแม้ว่าโดยหลักดินแดนตามประมวลกฎหมายอาญาประเทศไทยจะไม่มีเขตอำนาจ แต่ถ้าหากพิจารณาตามหลักการใช้ตุลาณาของรัฐตามหลักสัญชาติผู้เสียหาย (Passive Personality Principle Jurisdiction)⁸³ แล้วก็จะยังคงพบทางออกที่กฎหมายได้เปิดช่องให้ armed guards ที่กระทำความผิดนั้นสามารถถูกดำเนินคดีโดยศาลไทยได้ กล่าวคือ บทบัญญัติมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายอาญาที่กำหนดให้ผู้เสียหายสามารถร้องขอให้มีการลงโทษ armed guards ในราชอาณาจักรได้ ทั้งนี้ ภายใต้ข้อเท็จจริงที่ว่า armed guards เหล่านั้นยังไม่เคยได้รับโทษอย่างเสร็จสมบูรณ์ในต่างประเทศหรือได้มีการพิจารณาพิพากษาจนคดีถึงที่สุดแล้วทำให้ปล่อยตัว (มาตรา 10) ซึ่งในการนี้รัฐบาลไทยอาจดำเนินการร้องขอให้ประเทศอื่นที่ผู้กระทำความผิดอาศัยหรือพักพิงอยู่นั้นทำการส่งตัวกลับมาดำเนินคดีในประเทศไทยภายใต้ความร่วมมือระหว่างประเทศในลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามอาชญากรรม⁸⁴ เช่น การร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามอาชญากรรมโดยอาศัยหลักการส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition) การทำสนธิสัญญาระหว่างประเทศเกี่ยวกับการโอนตัวนักโทษ (Treaty on the Co-operation for the Execution of Penal Sentences) การร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามอาชญากรรมโดยองค์การตำรวจสากล (The International Criminal Police Organization: I.C.P.O or INTERPOL) เป็นต้น

5.2 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด พ.ศ. 2534

พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือในการดำเนินการตามที่จำเป็นเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด แต่หาได้ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ทหารในการจับกุม armed guards ที่กระทำความผิดทางอาญาแต่อย่างใดไม่ เพราะ “การกระทำอันเป็นโจรสลัด” ที่จะตกอยู่ในบังคับของกฎหมายฉบับนี้จะต้องมีเจตนาพิเศษในลักษณะที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นคนละประเด็นกันกับการกระทำความผิดของ armed guards บนเรือต่างชาติที่มักจะเกิดขึ้นโดยเหตุแห่งการป้องกันตนเองที่เกินกว่าเหตุอันส่งผลเป็นการป้องกันตนเองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยมิได้มีเจตนาพิเศษเพื่อประโยชน์ส่วนตนแต่ประการใด ดังนั้น เจ้าหน้าที่ทหารเรือของประเทศไทยซึ่งอยู่ในฐานะของรัฐชายฝั่งจึงย่อมไม่มีอำนาจที่จะดำเนินการจับกุม armed guards ที่ได้กระทำความผิดในทะเลแต่อย่างใด

อย่างไรก็ดี ถึงแม้ว่านายทหารเรือจะไม่มีอำนาจตามกฎหมายเหนือการกระทำความผิดของ armed guards ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น แต่ด้วยเหตุที่บทบาทหลักของกองทัพเรือนั้นคือการรักษา “ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล” ซึ่งมีความหมายที่ครอบคลุมถึงการที่ประเทศชาติมีสภาวะแวดล้อม

⁸³ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, “การส่งผู้ร้ายข้ามแดน: ความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม,” เผยแพร่เมื่อ พฤศจิกายน 2558, น. 4, แหล่งข้อมูลจาก http://library2.parliament.go.th/ejournal/content_af/2558/nov2558-3.pdf, สืบค้น ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2559.

⁸⁴ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, เพิ่งอ้าง, น. 2.

ทางทะเลที่เอื้อให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทางทะเลได้อย่างเสรี ปลอดภัยและเหมาะสม จนนำไปสู่การบรรลุผลประโยชน์ของชาติ⁸⁵ จึงได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ. 2558-2562) ขึ้นเพื่อสร้างความสอดคล้องกับความต้องการของชาติในการแสวงหาประโยชน์จาก ทะเลและมุ่งเน้นการสร้างเสถียรภาพ ความปลอดภัย เสรีภาพ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการ ดำเนินกิจกรรมทางทะเลของทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน⁸⁶ โดยในการยกร่างแผนความมั่นคงแห่งชาติ ทางทะเลนั้นแนวความคิดที่สำคัญประการหนึ่งคือการขยายกระบวนทัศน์เรื่องผลประโยชน์ และความมั่นคงของชาติทางทะเลให้ครอบคลุมทั้งในเรื่องความมั่นคงแห่งรัฐ (State Security) ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (Economic Security) ความมั่นคงของสังคม (Social Security) ความมั่นคงของสิ่งแวดล้อม (Environmental Security) และความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security)⁸⁷ ดังนั้น ภายใต้บทบาทในการรักษาความมั่นคงทางทะเลของภูมิภาคซึ่งทางกองทัพเรือ ได้มีการเจรจาเพื่อสร้างความร่วมมือในเวทีการเมืองระหว่างประเทศอยู่แล้ว โดยเฉพาะในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ที่มีการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน⁸⁸ กองทัพเรือควรนำเสนอประเด็นปัญหา ทางด้านความมั่นคงทางทะเลให้มีความครอบคลุมไปถึงปัญหาด้านการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นจาก armed guards ด้วย ไม่ว่าจะเป็นในที่ประชุมภายใต้กรอบความร่วมมือระดับรัฐบาล เช่น การ ประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum: ARF) ซึ่งเป็นกรอบการประชุมที่ฝ่ายทหารมีส่วนร่วมได้โดยผ่านกลไกของ ARF Security Policy Conference (ASPC) ซึ่งเป็นการประชุมระดับสูงของฝ่ายทหารเพื่อเสริมสร้าง ความไว้วางใจระหว่างฝ่ายทหารของประเทศที่เข้าร่วมในความร่วมมือฯ และ ARF Defence Officials Dialogue (ARF DOD) ซึ่งเป็นการประชุมระดับเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเพื่อหารือ ในรายละเอียดของความร่วมมือในกรอบ ARF⁸⁹ หรือในที่ประชุมภายใต้กรอบความร่วมมือระดับ กระทรวงกลาโหม เช่น การประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา (ASEAN Defence Ministers' Meeting – Plus) ซึ่งกองทัพเรือมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกคณะ และเป็นหน่วยรับผิดชอบหลักในคณะทำงานด้านความมั่นคงทางทะเลตามกรอบการประชุม คณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงทางทะเล (Experts' Working Group on Maritime Security: EWGs on MS)⁹⁰ หรือในที่ประชุมภายใต้กรอบความร่วมมือแบบพหุภาคี เช่น กรอบ

⁸⁵ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, “ปัญหาโจรสลัดและผลประโยชน์ทางทะเลของอาเซียน,” เอกสาร ประสานการประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนศึกษา ครั้งที่ 3/2558, น. 35.

⁸⁶ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, *เพิงอ่าว*.

⁸⁷ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, *แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล* (พ.ศ.2558-2562), น. 15, แหล่งข้อมูล จาก www.nsc.go.th, สืบค้น ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2559.

⁸⁸ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, *อ่าวแล้วเชิงอรรถที่ 85*, น. 39.

⁸⁹ ปรีชา จาสมุทร, “ความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับภายนอก (3),” เผยแพร่เมื่อ 22 มกราคม 2556, แหล่งข้อมูลจาก <http://www.thaiindexnews.com/2013/01/3.html>, สืบค้น ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2559.

⁹⁰ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, *อ่าวแล้วเชิงอรรถที่ 85*, น. 39.

ความร่วมมือกองทัพอธิปไตยภูมิภาคมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันตก (Western Pacific Naval Symposium: WPNS) ซึ่งเป็นการประชุมหารือว่าด้วยความมั่นคงทางทะเลระหว่างกองทัพอธิปไตยในภูมิภาคมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันตกและกลุ่มประเทศสังเกตการณ์รวมมากกว่า 20 ประเทศ โดยมีประเด็นเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงทางทะเลเป็นสำคัญ เป็นต้น⁹¹

ทั้งนี้ ประเด็นที่อาจนำเสนอในที่ประชุมต่าง ๆ ทางทหารข้างต้นนั้นอาจมีลักษณะเป็นการเจรจาเพื่อสร้างความตกลงเกี่ยวกับเขตอำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารเรือให้มีความครอบคลุมกว้างขวางมากยิ่งขึ้นโดยให้มีฐานอำนาจที่รวมไปถึงประเด็นใด ๆ ที่อาจสืบเนื่องมาจากการกระทำอันเป็นโจรสลัด โดยหากพิจารณากรอบด้านแล้วเรื่องของ armed guards ก็เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นจากปัญหาด้านการกระทำของโจรสลัด ดังนั้น ถ้าหากว่าประเทศต่าง ๆ สามารถเจรจาดังกล่าวได้ในเรื่องเกี่ยวกับเขตอำนาจของกองทัพอธิปไตยที่กว้างขวางมากขึ้นก็อาจส่งผลให้รัฐบาลแห่งประเทศเหล่านั้นต้องกลับมาทบทวนการตามพันธกรณีแห่งความตกลงดังกล่าวในประเทศของตน ซึ่งท้ายที่สุดแล้วกฎหมายภายในว่าด้วยเขตอำนาจของนายทหารเรือก็จะส่งผลให้การควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของ armed guards นั้นเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

5.3 พระราชบัญญัติเพิ่มอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางน้ำ พ.ศ. 2496

พระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจแก่นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรในกองบังคับการตำรวจน้ำให้สามารถสั่งห้ามมิให้บุคคลอื่นใดเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรือ รวมถึงให้สามารถทำการค้นในเรือได้โดยไม่ต้องมีหมาย แต่อำนาจของนายตำรวจตามกฎหมายนี้ก็มีอยู่อย่างจำกัดภายในขอบเขตเพียงแค่ว่าไม่เกินบริเวณพื้นที่ที่เป็นทะเลอาณาเขตซึ่งมีความกว้างไม่เกิน 12 ไมล์ทะเลนับจากเส้นฐานเท่านั้น ถ้าหากว่าสถานที่เกิดเหตุของการกระทำความผิดโดย armed guards นั้นอยู่ไกลเกินกว่าเขตทางทะเลดังกล่าว นายตำรวจของประเทศไทยในฐานะรัฐชายฝั่งตามกฎหมายฉบับนี้ก็ย่อมไม่มีอำนาจใด ๆ ที่จะไปดำเนินการทางอาญาเพื่อการจับกุมหรือสอบสวน armed guards ที่กระทำความผิดบนเรือที่ชักธงต่างชาติที่เดินเรืออยู่ในเขตทางทะเลอื่น ๆ เหล่านี้ซึ่งมิใช่ทะเลอาณาเขต

อย่างไรก็ดี ในประเด็นข้างต้นนี้คณะผู้เขียนมีความเห็นว่ากองบังคับการตำรวจน้ำซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งในศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) ที่ขึ้นตรงต่อสภาความมั่นคงแห่งชาติโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลางในการประสานงานด้านการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลนั้น ควรมีการประสานงานกับกองทัพอธิปไตยของไทย รวมถึงตำรวจน้ำและกองทัพอธิปไตยของต่างประเทศ ซึ่งนอกจากจะสร้างความสัมพันธ์กันในลักษณะของการฝึกอบรมผสม

⁹¹ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, *เพ็ญอ่าว*, น. 40. พรเทพ จันทนิภ, *อ่าวแล้วเชิงอรรถที่ 6*, น. 216.

ทางทะเล (SEAEX THAMAL)⁹² อย่างที่ได้ปฏิบัติเป็นประจำอยู่แล้ว อาจมีการตกลงเจรจากันเพื่อสร้างความร่วมมือให้ทหารเรือมีหน้าที่ช่วยเหลือในเรื่องการจับกุมตัว armed guards ที่มีการกระทำความผิดในน่านน้ำที่ไกลออกไปจากทะเลอาณาเขต โดยการสร้างความร่วมมือดังที่คณะผู้เขียนเสนอแนะนี้ควรเกิดขึ้นภายหลังจากที่กองทัพเรือนั้นได้รับการขยายเขตอำนาจให้ครอบคลุมการกระทำความผิดในลักษณะที่ไม่ใช่เพียงเฉพาะแค่การกระทำอันเป็นโจรสลัด ทั้งนี้ ดังที่คณะผู้เขียนได้ตั้งข้อเสนอแนะมาแล้วเกี่ยวกับอำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารเรือตามข้อ (2) ข้างต้น

5.4 พระราชบัญญัติควบคุมอาวุธยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 และพระราชบัญญัติศุลกากร พระพุทธศักราช 2469

พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับนี้ถึงแม้ว่าจะจะเป็นกฎหมายที่มุ่งประสงค์ในการสร้างความมั่นคงแก่ประเทศไทยในฐานะรัฐชายฝั่งด้วยข้อกำหนดที่บังคับให้ armed guards บนเรือต่างชาติที่เข้ามาเทียบท่าในประเทศไทยต้องส่งมอบอาวุธยุทธภัณฑ์ให้อยู่ในความควบคุมดูแลของพนักงานศุลกากร และพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายเหล่านั้นก็ตาม แต่พนักงานศุลกากรและพนักงานเจ้าหน้าที่เช่นว่านั้นก็หาได้มีอำนาจในเขตทางทะเลต่าง ๆ ที่ไม่ใช่เขตท่าเรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีการจัดส่งอาวุธลงเรือโดยทางอากาศหรือกรณีของการใช้คลังอาวุธลอยน้ำที่ดำเนินการอยู่ในเขตทางทะเลอื่น ๆ และไม่ได้มีการพกพาอาวุธเหล่านั้นเข้ามายังเขตท่าเรือ

อย่างไรก็ดี ในประเด็นข้างต้นนี้คณะผู้เขียนมีความเห็นว่าข้อจำกัดดังกล่าวไม่ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยแต่อย่างใด เพราะตราบใดที่ armed guards บนเรือที่เข้ามาเทียบท่านั้นมิได้มีการกระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นการกระทำความผิดต่อราชอาณาจักรไทยหรือต่อเรือไทยลำอื่น ๆ ประเทศไทยในฐานะรัฐชายฝั่ง (Coastal state) และรัฐเจ้าของท่าเรือ (Port state) ก็มิได้รับความเสียหาย ยิ่งไปกว่านั้น การที่มี armed guards บนเรือสินค้านั้นยังเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้กิจการต่าง ๆ ในอุตสาหกรรมพาณิชย์นาวีเป็นไปด้วยความราบรื่นอีกด้วย เพราะถ้าหากว่ายิ่งมีการปฏิบัติวิชาชีพ armed guard มากยิ่งขึ้นเท่าใดก็ยิ่งจะส่งผลทำให้การกระทำอันเป็นโจรสลัดที่มุ่งประทุษร้ายต่อเรือและท่าเรือนั้นลดน้อยลงไปยิ่งขึ้น เพียงแต่สิ่งที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะมีภาระงานมากขึ้นก็คือเรื่องการวางมาตรการเพื่อการควบคุมและกำกับดูแลมิให้มีการกระทำความผิดของ armed guards ซึ่งในส่วนนี้คณะผู้เขียนเห็นว่าถ้าหากมีการจัดตั้งระบบการจดทะเบียนผู้ประกอบการรักษาความปลอดภัย (security providers) ที่ให้บริการป้องกันโจรสลัดบนเรือสินค้าต่าง ๆ อย่างเป็นกิจจะลักษณะและมีระบบการฝึกอบรมและออกประกาศนียบัตรผู้ประกอบการวิชาชีพผู้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยกำลังติดอาวุธป้องกันโจรสลัดบนเรือ รวมถึงมีการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นสากลอันมีข้อกำหนดให้บริษัทผู้ประกอบการรักษาความปลอดภัยนั้นต้องมีหลักประกันหรือประกันภัยเพื่อการ

⁹² ผู้จัดการออนไลน์, “ทัพเรือภาค 2 ปล่อยขบวนเรือฝึกร่วมผสมทางทะเล “SEAEX THAMAL” กับทัพเรือมาเลเซีย,” แก้วเล่าสุด 30 สิงหาคม 2558, แหล่งข้อมูลจาก www.manager.co.th, สืบค้น ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2559.

บริหารความเสี่ยงที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายใด ๆ เช่นนี้ก็น่าจะเป็นการเสริมสร้างความมั่นคง และลดโอกาสที่จะเกิดการกระทำความผิดของ armed guards ได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งนอกจากจะเป็น การเสริมสร้างการรักษาความปลอดภัยให้รอดพ้นจากภัยแห่งการกระทำของโจรสลัดแล้ว ยังส่งผล ทำให้เบี้ยประกันภัยทางทะเลที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องเสียนั้นมีอัตราที่ต่ำลงตามส่วนของความเสี่ยง ที่ลดน้อยลงไปอีกด้วย